

PhDr. Viliam Dolník
PhDr. Dagmar Horná, PhD.
(eds)

KRONIKA

OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV

XV. ročník

LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ
2013

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

IUVENTA - SLOVENSKÝ INŠTITÚT MLÁDEŽE
OBČIANSKE ZDRUŽENIE OLYMP
CELOŠTÁTNA KOMISIA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV

PhDr. Viliam Dolník
PhDr. Dagmar Horná, PhD
(eds)

KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV

XV. ročník

IUVENTA 2013

Názov: Kronika Olympiády ľudských práv, XV. ročník
Editovali: PhDr. Viliam Dolník a PhDr. Dagmar Horná, PhD.
Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD.
Technická spolupráca: Občianske združenie OLYMP Liptovský Mikuláš
Mgr. Lukáš Gejdoš
Autorka fotografií: Ludmila Klasovitá

Náklad: 2000 ks
Vydavateľ: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Rok vydania: 2013

ISBN: 978-80-8072-138-1

Vydané s finančnou podporou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR

Nepredajné.

Olympiáda ľudských práv

20. - 22. marca 2013 v Liptovskom Mikuláši

OLYMPIÁDA
ĽUDSKÝCH PRÁV

Vydanie publikácie podporili:

Obsah

Obsah	9
1. Úvod	11
2. Propozície XV. ročníka Olympiády ľudských práv stredoškolskej mládeže	16
3. Krajské kolá XV. ročníka OLP	20
4. Celoštátne kolo XV. ročníka OLP	38
5. Reportáže a príspevky	51
6. Vyhlasovateľ, organizátori, spolupracujúce organizácie a inštitúcie	53
7. Víťazné eseje	59
8. Test pre krajské kolo XV. ročníka Olympiády ľudských práv - úlohy	72
9. Prílohy	83
10. Fotogaléria XV. ročníka Olympiády ľudských práv	85

1. Úvod

Milé priateľky a priatelia Olympiády ľudských práv!

Jubilejná úvaha o OLP profesora Kusého hovorí skoro všetko. Mojou morálnou aj profesionálnou povinnosťou je k tomu niečo dodať. Za 17 rokov práce s touto problematikou som sa mnohé naučil a spoznal množstvo zanietených ľudí. Všetkým, ktorí neúnavne pracovali ďakujem a pateticky povedané dúfam, že budú pomyselnú štafetu niesť ďalej.

Dva pilotné ročníky a 15 celoštátnych kôl sú neoceniteľnou životnou skúsenosťou. Rozhodol som sa odovzdať „žezlo“ nástupníctva dlhoročnej spolupracovníčke v Olympiáde ľudských práv, PhDr. Dagmar Hornej PhD. Pán minister môj návrh prijal. Želám jej, aby sa naplnili jej najsmelšie ambície, chcem byť tichým svedkom.

Niektoré veci sa nám aj nepodarili, po šiestich ročníkoch OLP na ZŠ sa neuskutočnil ďalší ročník, to je výzva pre budúce organizátorky a budúcich organizátorov.

V Kronike OLP XV. nie je analýza spätnej väzby – anketa, a to z dvoch dôvodov. Po prvé, problémy, ktoré sa v nej za ostatné roky uvádzajú, sa opakujú, neprinášajúc už nič nové a preto bude nevyhnutné pripraviť novú štruktúru spätnej väzby. To je takisto výzva pre realizátorov budúcej súťaže.

Na záver, tých približne 60 000 stredoškôlacok a stredoškôlacov, ktorí sa zúčastnili školských kôl, a teda získali základné informácie o ľudskoprávnej problematike, je nádej pre budúcnosť.

*PhDr. Viliam Dolník,
predseda Celoštátnej komisie
Olympiády ľudských práv*

Jubilejná úvaha

prof. PhDr. Miroslav Kusý, CSc.
čestný predseda

Zúčastnil som sa skoro všetkých 15+2 Olympiád ľudských práv. Iba na jednu som sa nedostal. Spolu s Dr. Dolníkom som bol pri vzniku idey zorganizovať čosi také na Slovensku. Vychádzala zo skutočnosti, že až do Nežnej revolúcie 1989 boli ľudské práva pre náš komunistický režim zakázanou témou. Ešte predtým, než skončil, sme v Prahe založili ilegálny Československý helsinský výbor, ktorý monitoroval porušovanie ľudských práv v krajine. Po páde komunistického režimu sme veľmi rýchlo zistili, že k tomu, aby sme ľudské práva mohli presadzovať, hájiť, aby sme mohli odhaľovať ich porušovanie, musíme ich predovšetkým poznať, osvojiť si ich, stať sa ich cielavedomými nositeľmi. To nespadne ľuďom z neba, k tomu treba ľudí vychovávať. A v tomto sme za západnou Európou meškali vyše 40 rokov. Tam výchova k ľudským právam začala hneď po prijatí Všeobecnej deklarácie ľudských práv (10.12. 1948), my sme s ňou začínali niekedy od roku 1990.

Robil to celý rad rôznych mimovládnych organizácií, prichádzajúcich s množstvom jednorazových akcií, seminárov, školení, ktoré sa často v rovnakej podobe opakovali. Pokúsili sme sa pokročiť na vyšší stupeň. V roku 1992 som založil na Univerzite Komenského prvú *UNESCO katedru pre výchovu k ľudským právam* na svete: slávnostne nám ju otváral sám Federico Mayor, generálny tajomník UNESCO. Takto sme ľudské práva dostali na univerzitnú úroveň, stal sa z nich predmet univerzitného vzdelávania a špecializácie.

Hlavným cieľom však bolo využiť túto základňu pre celoštátne vzdelávanie k ľudským právam. A práve vtedy som sa spojil som svojim starým priateľom, Dr. Dolníkom, aby sme využili jeho skúsenosti z oblasti stredoškolského vzdelávania a fungujúcich sietí, ktoré by sa dali pre naše ciele využiť. Ukázalo sa, že je to skvelý nápad. Dr. Dolníkovi sa podarilo dostať výchovu k ľudským právam do tejto siete, takže po dvoch pokusných, overovacích ročníkoch mohol spustiť celoštátnu Olympiádu ľudských práv, ktorej základného kola sa zúčastňovalo do 4 tisíc študentov slovenských stredných škôl. Takto to funguje až doteraz.

Do tohto každoročného kolobehu sme ešte pridali vzdelávanie učiteľov, ktorí pripravujú študentky a študentov pre Olympiádu. Je to jednodenný seminár v každom z ôsmich slovenských krajov, ktorý prináša novinky z ľudskoprávneho vzdelávania vo svete, ako aj aktuálne problémy z domova.

Je to malý zázrak, že naša Olympiáda doteraz vydržala. Za ten čas čo existujeme, sa menili vládne zostavy, raz boli k nám priaznivejšie a občas aj úplne nepriaznivé: prežili sme. Vďaka Vilovi Dolníkovi, vďaka kolektívu skvelých aktivistiek a aktivistov zo stredných škôl a v neposlednom rade aj vďaka kolektívu z UNESCO katedry pre výchovu k ľudským právam: profesorky Silvii Mihálikovej, profesorky Ludmily Malíkovej a Dr. Dagmar Hornej, ktorá práve preberá do svojich rúk žezlo organizácie po Dr. Dolníkovi. Je to generačná výmena a dúfam, že bude na prospech vecí.

V Bratislave, 23. júla 2013

Vivat Olympiáda ľudských práv !

PhDr. Dagmar Horná, PhD.
Predsedníčka CK OLP od 18. 7. 2013

Bytostne zle nesiem, keď sa samozrejme veci, hlavne tie podstatné pre život každého človeka, musia obhajovať a vymáhať ako čosi mimoriadne, nezaslúžené, keď sa o ne musí viesť príliš vášnivý, polarizovaný spor či priam zápas. Musí ... ?

Máme nemalú výhodu, v akej krajine, regióne aj dobe žijeme. Otázne je, či dostatočne oceňujeme a zúročujeme geografické, prírodné, historické, spoločenské, politické, kultúrne, faktory a ich dosah na individuálne i komplementárne ľudské šťastie.

Sme súčasťou civilizovaného sveta, ktorý za nás aj spolu s nami už mnohé, najmä z novších dejín ľudstva zhodnotil, olutoval a osvedomil tak, aby do budúcnosti minimalizoval nedôstojné a sebazničujúce spôsoby ľudskej existencie. V *Organizácii spojených rozumov a citov* sme od roku 1948 dosiaľ mnohé presne pomenovali a o.i. slávnostne uznali axiómu starú ako ľudstvo samo, že bez neustáleho učenia sa o sebe samých, tých ostatných a všetkom súvisiacom ostane zraniteľní, zraňujúci a nepoučiteľní ... Každý má právo stať sa človekom. Každý má právo žiť ako človek. Každý má právo poznať svoje ľudské práva.

Teší ma, že Olympiáda ľudských práv je už roky médiom, v ktorom znejú etudy o ľudskej dôstojnosti, ľudských právach a slobodách. Rada mám ľudí olympiády, dvoch jej skvelých otcov, dirigentov a množstvo mladých ľudí, ktorých fascinovala cesta kritického rozmyšľania, sebazpoznania, vzájomnej tolerancie, rešpektovania a užitočnosti. Na tejto *via bona* dlhoročne pôsobia desiatky učiteliek a učiteľov mnohých stredných a niektorých základných škôl i viacerí nadšení spolupracujúci partneri. Patrí im veľké uznanie a vďaka.

Zdalo by sa, že sú u nás ľudskoprávne veci ako také na dobrej ceste, veď sme v Európe, ba čo viac, my sme Európa! Zdieľame členstvo v najprestížnejších svetových a európskych organizáciách. Ako však neraz ukazuje bežný či vedecky reflektovaný život a najnovšie aj proces prípravy prvej celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike, nevládneme ešte bezozvyšku odvahou, odhodlanosťou a prostriedkami, ktoré môžu zaistiť plnšiu mieru dôstojnej ľudskej existencie, pevnejší spoločenský mier a väčšiu prosperitu.

Sebaspytovanie alebo sebareflexia je znakom vyspelosti. Ani našu krajinu, nás všetkých neminie po viac než dvadsaťročnom demokratickom vývoji, zoči-voči slobodne prijatým záväzkom, vlastným aspiráciám ale aj krízovým javom, zodpovedné obzretie sa a odpovede na vážne otázky. Vieme dosť o tom, kto sme, kde sme a aký čas žijeme ? Chápeme, ako ľudsky a podmienenčne spolu koexistujeme ? Robíme dosť pre poznanie svojho individuálneho, občianskeho ale i svetoobčianskeho rozmeru ? Učili sme sa brať svoju ľudskú podstatu, svoje ľudské práva a zodpovednosť vážne ? Učili sme sa (učili nás) umeniu a možnosti voľby? Vieme, kam smerujeme ?

Štafetu celoštátnej komisie Olympiády ľudských práv i olympiády samotnej prijímam s vďakou. Preberám ich s nádejou a odhodlaním, že budú v prostredí stredných ale aj základných škôl a v súčinnosti s vysokoškolskou pôdou naďalej prispievať k ľudskoprávnemu vzdelávaniu a výchove ako aj k vyššej miere porozumenia o nezastupiteľnej úlohe Slovenskej republiky v tejto oblasti. Teší ma, že sa môžem oprieť o UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na Univerzite Komenského v Bratislave, viaceré mimovládne organizácie, domácich a zahraničných spolupracujúcich partnerov a rozrastajúci sa Alumni klub absolventiek a absolventov olympiád. Olympiáda bude čerpať z prínosného prepájania a silnejúceho diskurzu akademickej pôdy, štátnej správy a mimovládnej sféry. Verím, že sa nám spolu podarí nachádzať nové modalities a partnerov olympiády ale aj uceleného, celoštátneho systému ľudskoprávnej výchovy a vzdelávania.

2. Propozície XV. ročníka Olympiády ľudských práv stredoškolskej mládeže

Vyhlasovateľom súťaže je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, odborným garantom je Celostátna komisia OLP.

Záštitu nad podujatím prevzal pán Dušan Čaplovič.

Olympiáda ľudských práv (OLP) je dobrovoľnou, záujmovou činnosťou žiakov a žiakov stredných škôl v Slovenskej republike. Na základe Pedagogicko-organizačných pokynov je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu na školách. Motivuje k cielavedomému pôsobeniu, založenému na systematickej práci s talentovanou mládežou. OLP sa realizuje každoročne a možno ju organizovať na všetkých typoch stredných škôl v SR.

V školskom roku 2012/2013 je možné podľa Pedagogicko-organizačných pokynov MŠVVŠ SR organizovať Olympiádu ľudských práv aj na základných školách. Model olympiády pre ZŠ je uverejnený v prílohe Kroniky OLP XIII.

Nosná téma XV. ročníka OLP: **Ľudské práva žien a rodová rovnosť.**

Súťaž je trojkolová a uskutoční sa v nasledovných termínoch:

1. kolo - školské - do 14. decembra 2012,
2. kolo - krajské - 7. februára 2013,
3. kolo - celoštátne - 20. – 22. marca 2013 v Liptovskom Mikuláši.

Školské kolá

- Sú otvorené všetkým žiačkam a žiakom, kt. prejavia o ne záujem. Súťaž na úrovni školy organizuje príslušná predmetová komisia spoločenských vied. Na jej návrh riaditeľ školy poverí jedného učiteľa riadením a koordinovaním súťaže.
- Spôsob prípravy a výberu súťažiacich žiakov a žiakov závisí od kritérií, ktoré si stanoví škola.
- Odporúčame formu súťaže, testu, vzájomnú diskusiu s demokratickou voľbou postupujúceho, alebo výberom učiteľa /učiteľky.
- Do krajského kola postupuje víťaz alebo víťazka.
- Škola môže určiť taktiež súťažiaciho alebo súťažiaku z druhého miesta o ktorého účasti rozhodne predseda/predsedička krajskej komisie podľa počtu prihlásených súťažiacich a kapacity súťaže.
- **Školské kolá prebehnú do 14. decembra 2012.** Tento termín je konečný a záväzný. Škola je povinná zaslať na adresu predsedu/predsedičky krajskej komisie prihlášku do krajského kola, ktorú nájdete na www.olympiady.sk v časti OLP alebo na www.olp.sk **do 19. decembra 2012.** Po tomto termíne nemusia byť prihlášky akceptované.

Krajské kolá - všeobecné informácie

- Zúčastňujú sa ich žiaci a žiačky, víťazi a víťazky školských kôl, prípadne náhradník alebo náhradníčka, podľa rozhodnutia predsedu/predsedníčky krajskej komisie. Krajské kolá organizačne zabezpečujú školy alebo školské zariadenia, ktoré poverí príslušný Krajský školský úrad. Súťaž hodnotí krajská porota, ktorá je trojčlenná a menuje ju predseda/predsedníčka Krajskej komisie OLP.
- **Krajské kolá sa uskutočnia 7. februára 2013.** Obsahom súťaže budú vedomostné testy a vedomostná súťaž z pripravených téz o ľudských právach, ktoré budú zaslané prostredníctvom IUVENTY Krajským školským úradom a predsedom/predsedníckam krajských komisií OLP.
- Cestovné náklady hradí Krajský školský úrad, prípadne centrá voľného času z účelových prostriedkov MŠ SR.
- Krajské komisie a Krajské školské úrady dostanú od Celoštátnej komisie OLP didaktické testy.
- Témy k vedomostnej súťaži sú tradične umiestnené na stránkach www.olympiady.sk a www.olp.sk
- Z krajského kola postupuje do celoštátneho kola (finále) prvých 8 súťažiacich. V prípade rovnosti bodov musí o postupujúcich rozhodnúť krajská porota, na základe ňou stanovených pomocných kritérií pre postupujúcich.
- Podmienkou účasti v celoštátnom kole (finále) je vypracovanie eseje na jednu z tém, ktoré stanoví Celoštátna komisia OLP a ktoré budú zverejnené na stránke www.olympiady.sk v časti OLP a na www.olp.sk.
- Eseje v rozsahu maximálne 4 strán povinne pošlú súťažiaci a súťažiace **do 15. februára 2013** v elektronickej podobe - Word na adresu peter.barat@iuventa.sk a v papierovej podobe v šiestich exemplároch na adresu: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, PhDr. Peter Barát, Oddelenie podpory talentovanej mládeže, Búdková 2, 811 04 Bratislava 1.
- Eseje musia obsahovať v záhlaví údaje o autorke/autorovi (meno a priezvisko, adresa školy, domáca adresa, telefón a email) a v závere vlastnoručný podpis.
- Predseda alebo predsedníčka krajskej komisie povinne do 7 dní od skončenia krajského kola vypracuje písomnú hodnotiacu správu o priebehu súťaže s príslušnými štatistickými údajmi a odošle ju predsedovi CK OLP a IUVENTE.

Celoštátne finále

- Celoštátneho kola (finále) sa zúčastňujú úspešné súťažiaci a úspešní súťažiace z krajských kôl.
- V XV. ročníku bude osem súťažiacich za každý kraj, 64 za celé Slovensko.
- Celoštátne kolo (finále) sa uskutoční v termíne **20. – 22. marca 2013** v Liptovskom Mikuláši.
- Počas celoštátneho kola súťažiaci a súťažiace riešia modelové situácie a obhajujú eseje na

vopred zadané témy pred odbornými porotami.

- Hodnotenie týchto dvoch častí je v percentuálnom pomere 50:50.
- Poroty sú najmenej trojčlenné a v každej môže súťažiť maximálne 16 súťažiacich.
- Z každej poroty postúpia súťažiaci a súťažiaci z 1. – 3. miesta (maximálne 12 súťažiacich) do finále pred hlavnú porotu, kde riešia aktuálne ľudskoprávne problémy, ktorých zadanie si vyžrebujú.
- Hlavná porota zložená z odborníkov a odborníkov v oblasti ľudských práv, práva a významných hostí zo Slovenska i zo zahraničia, stanoví poradie súťažiacich na 1. – 12. mieste.
- Z nich sa podľa poradia a možností organizátorov zúčastnia niektoré víťazky a niektorí víťazi krátkého študijného pobytu v zahraničí.
- Počet študijných pobytov bude upresnený v priebehu celoštátneho kola
- Zabezpečenie pedagogického sprievodu je v zmysle OBP nevyhnutné. Nakoľko sú hradené všetky náklady, odporúčame s každou súťažiaciou alebo s každým súťažiacim vyslať pedagogický sprievod.
- Náklady (cestovné, ubytovanie, stravovanie a poistné) sú hradené prostredníctvom IUVENTY.
- Vyhodnocuje sa poradie len na 1. – 12. mieste. Mená ostatných súťažiacich budú uvedené v abecednom poradí.
- Námietky na priebeh súťaže možno adresovať predsedovi CK OLP bezprostredne po vyhlásení výsledkov.

*PhDr. Viliam Dolník
predseda Celoštátnej komisie OLP*

Súťažný poriadok

Celoštátna komisia ustanovuje nasledovné pravidlá pre priebeh súťaže:

- Uskutoční sa elektronické žrebovanie súťažiacich tak, aby boli v počte 16 v 4 porotách. Žreb bude svedecky potvrdený.
- V 1. kole súťaže budú súťažiaci a súťažiaci riešiť prípadové štúdie, ktoré budú vopred očíslované od 1 po 16.
- Súťažiaci/súťažiaci sa pripravuje 15 minút a prezentuje taktiež 15 minút.
- V 2. kole súťaže budú súťažiaci a súťažiaci obhajovať esej, ktorú na jednu z vyhlásených tém napísali a predložili do súťaže.
- Postupové poroty ustanovuje predseda Celoštátnej komisie OLP.
- Každá členka a každý člen poroty má na hodnotenie súťažiacej/súťažiaceho 25 bodov v prvom a 25 v druhom kole.
- Súčet bodov od všetkých porotkyň a porotcov v 1. a 2. kole určí poradie v porote.
- Traja najlepší z každej poroty postupujú do Veľkého finále – spolu 12 súťažiacich.
- Mená postupujúcich vyhlási predseda CK OEP na začiatku slávnostného stretnutia.
- Poradie ostatných v jednotlivých porotách bude zverejnené na výveskách.
- Členky a členov Veľkej poroty menuje predseda CK OLP.
- Obsahom Veľkého finále sú aktuálne ľudskoprávne, spoločenské a politické problémy súčasnosti.
- Poradie súťažiacich vo Veľkom finále bude určené elektronickým žrebovaním.
- Každý člen a členka Veľkej poroty má na ohodnotenie každej súťažiacej/súťažiaceho 25 bodov.
- Veľká porota hodnotí vecnosť, pohotovosť, spôsob riešenia, argumentáciu a celkovú úroveň ústnej prezentácie súťažiacej/súťažiaceho.
- Súťažiaci a súťažiaci si úlohu pre ústnu prezentáciu žrebujú výberom jednej obálky.
- Súťažiaci alebo súťažiaci nemá žiadny čas na prípravu, prezentáciu začína ihneď.
- Veľká porota stanoví poradie na 1. – 12. mieste.
- Iné poradia sa nestanovujú.
- Odvolanie, alebo sťažnosť možno podať bezprostredne po zverejnení výsledkov predsedovi CK OLP.

3. Krajské kolá XV. ročníka OLP

Krajské kolo OLP v Banskobystrickom kraji

Zodpovedná osoba: Mgr. Roman Balko

Organizátor - inštitúcia: Centrum voľného času - Junior Banská Bystrica

Organizátor - osoba: Predseda KK Mgr. R. Balko, tajomník KK Mgr. V. Šokoľko

Miesto konania súťaže: CVČ – Junior B. Bystrica

Dátum konania súťaže: 7. február 2013

Počet súťažiacich v krajskom kole: 27 (17 žiačok, 10 žiakov)

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 30

Počet súťažiacich v školských kolách: 274 (185 žiačok, 89 žiakov)

Do celoštátneho kola postúpili: (p. č., priezvisko, meno, škola)

1.	Dubovská Juliána	Gymnázium M. Kováča, Banská Bystrica
2.	Krnáč Marek	Gymnázium - J. G. Tajovského, B. Bystrica
3.	Píšová Paula	Gymnázium M. Bela, Zvolen
4.	Albertová Simona	Prvé slovenské literárne Gymnázium, Revúca
5.	Tkáč Dominik	Gymnázium B. S. Timravy, Lučenec
6.	Püspökyová Valéria	Gymnázium A. H. Škultétyho, V. Krtíš
7.	Klučiarová Barbora	Katolícke gymnázium Š. Moyses, B. Bystrica
8.	Schwarzbacher Kristián	Súkromné gymnázium, Železiarne Podbrezová

Organizácia KK OLP

Organizácia a logistická príprava Krajského kola OLP je už štandardom, ktorý neprináša závažné problémy. Krajské kolo sa v tomto roku konalo v CVČ – Junior v Banskej Bystrici, ktoré poskytlo vhodné priestory pre súťažiacich aj pre prácu odborných porôt.

Centrum voľného času - Junior Banská Bystrica už tradične zvláda výborne svoju organizátorskú úlohu a za minimálny čas dokáže bezchybne administrovať vstupné informácie, prezentáciu aj vyhlásenie výsledkov. Informácie pre poroty, tabuľkové podklady, navrhnuté časy, zoznamy účastníčok a účastníkov boli pripravené rovnakým spôsobom ako minulý rok. Nie sme si vedomí žiadnych reklamácií alebo výhrad voči organizácii alebo hodnoteniu výsledkov.

Financovanie KK OLP

KK OLP bolo financované z prostriedkov určených na predmetové olympiády. Cestovné náhrady pre súťažiacich a pedagogický sprievod hradila v tomto roku vysielajúca škola..

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Materiály sú vyhovujúce, bez pripomienok zo strany pedagógov. Testy boli primerané, vhodné a ich úroveň je primeraná súťaži.

Poznámky a pripomienky

Pri vyhodnocovaní písomnej alebo ústnej časti súťaže neboli zaznamenané žiadne pripomienky a OLP považujeme za výborne pripravené podujatie, ktoré už má pre krajské kolá osvedčený hodnotiaci systém pre písomné aj pre ústne prezentácie súťažiacich.

*Mgr. Roman Balko
predseda KK OLP*

Krajské kolo v Bratislavskom kraji

Zodpovedná osoba: Mgr. Zuzana Smetanová

Organizátor - inštitúcia: Obvodný úrad Bratislava, odbor školstva

Organizátor – osoba: Ing. Rudolf Novák

Miesto konania súťaže: SOŠHSaO Na pántoch 9, 83106 Bratislava

Dátum konania súťaže: 7. február 2013

Počet súťažiacich v krajskom kole: 38 (21 žiačok, 17 žiakov), prihlásených bolo 46 súťažiacich

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 24, z toho: 16 gymnáziá, 8 SOŠ,

Počet súťažiacich v školských kolách: 432

Do celoštátneho kola postúpili:

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Ján Jursa	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská ul. Bratislava
2.	Šimon Seman	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská ul. Bratislava
3.	Michaela Besedová	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, Bratislava
4.	Michaela Múčková	SOŠ HSaO Na pántoch 9, Bratislava
5.	Ondrej Garaj	Gymnázium Grosslingova 18, Bratislava

6.	Tomáš Žilavý	Gymnázium Pankúchová 6, Bratislava
7.	Andrej Drgala	Gymnázium Senecká cesta Pezinok
8.	Jakub Kocourek	Gymnázium Malacký

Organizácia KK OLP:

Krajské kolo prebehlo podľa organizačného poriadku schváleného celoštátnou komisiou OLP. Krajského kola sa zúčastnil: 1 študentka so SOŠ pre telesne postihnutých, 1 študentka s gymnázia pre telesne postihnutých. Súťaž mala dve kolá. Prvé kolo bol vedomostný test, ktorý bol centrálné vypracovaný. Nikto zo súťažiacich nedosiahol maximálny počet bodov. Test hodnotili súťažiaci a súťažiaci ako zrozumiteľný, **primeraný, vyhovujúci, jednoznačný**, zameraný na porozumenie textu, pedagógom a súťažiacim chýbali praktické úlohy, ktoré by preverili logické myslenie a zručnosť v oblasti ľudských práv. Vysoko hodnotili jednoznačné odpovede, čím sa vyšlo nejednoznačnosti a rôznym výkladom pri hodnotení. V druhej časti sa súžiaci a súťažiaci vyjadrovali k tézam v štyroch porotách. Spolu sa zúčastnili všetci súťažiaci. Každá porota zostavila poradie a pridelila body. Body z prvého a druhého kola sa spočítali a vyhodnotilo sa poradie. Všetkým prítomným bolo poskytnuté občerstvenie, pedagogickému sprievodu občerstvenie, aj členom porôt a hosťom. Prestávky vyplnili hostia krajského kola: členovia Alumní klubu OLP, pp. Viliam Figush, Dagmar Horná, Kálmán Petőcz, Michael Petráš.

Organizáciu krajského kola OLP hodnotili zúčastnení v ankete ako veľmi dobrú až super, so zaujímavým programom, časovo plynulú a nenútenú.

Financovanie KK OLP:

Finančne zabezpečené podľa predbežného finančného rozpočtu Obvodného úradu Bratislava, konzultovaného s krajskou koordinátorkou OLP. Každá súťažiaca a každý súťažiaci získali čestné uznanie, na 1. – 3. mieste diplom a ôsmi postupujúci vecné ceny od UNICEF.

Hodnotenie materiálov pre súťaž:

Krajská komisia mala k dispozícii vedomostný test v slovenskom jazyku, test bol hodnotený ako primeraný, prijateľný aj pre žiačky a žiakov SOŠ, maximálny počet bodov 66 bodov dosiahli traja súťažiaci. Najnižší počet bodov dosiahnutých v teste bolo 27 bodov.

Poznámky a pripomienky:

Vychádzajúc z ankety, ktorú vyplnili súťažiaci a pedagógovia aj hostia vyplynuli z nej tieto návrhy:

1. zverejňovať texty, študijné materiály s ktorých bude tvorený test
2. pokračovať v tradícii organizácie OLP, aj v možnosti na jesenné semináre pozývať aj žiačky a žiakov

Podakovanie patrí PhDr. Dagmar Hornej, ktorá pripravila iný, ale jednoznačný, zaujímavý test a všetkým hosťom, ktorí urobili krajské kolo pestrým a pre všetkých bohatým. Krajské kolo bolo celkovo hodnotené ako „európsky konkurenčné“

Z krajského kola je vypracovaná fotografická príloha.

*Mgr. Zuzana Smetanová
Predsedníčka Krajskej komisie OLP*

Fotografická príloha

Krajské kolo v Košickom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Ján Kobulský

Organizátor - inštitúcia: CVC - RCM, Strojárska 3, Košice

Organizátor - osoba: Eva Škripková

Miesto konania súťaže: Gymnázium, Šrobárova 1, Košice

Dátum konania súťaže: 7. 2. 2013

Počet súťažiacich v krajskom kole: 38

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 38

Počet súťažiacich v školských kolách: 605 (250 žiačok a 355 žiakov)

Do celoštátneho kola postúpili:

	Meno a priezvisko	Škola
1.	Marek Engel	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice
2.	Juliána Verešová	Gymnázium Š. Moyses, Moldava nad Bodvou
3.	Peter Béreš	Gymnázium, Poštová 9, Košice
4.	Ján Koško	Spojená škola, Sečovce
5.	Soňa Matisová	SZŠ, Moyzesova, Košice
6.	Katarína Hartlová	Ev. Gymnázium J. A. Komenského, Košice
7.	Katarína Koromhásová	Gymnázium M. R. Štefánika, Košice
	Eduard Kudla	Gymnázium sv. T. Akvinského, Košice

Organizácia KK OEP

Krajské kolo sa uskutočnilo 7.2.2013 v priestoroch Gymnázia na Šrobárovej ulici v Košiciach. Počet prihlásených bol 46 súťažiacich, počet prítomných 38 (snehová kalamita) . Súťaž pozostávala z dvoch kôl – prvé kolo bol vedomostný test (25), za ktorý mohli dostať súťažiaci 75 bodov. Čas bol 45 minút.

Do druhého kola postúpilo 30 súťažiacich, 8 s najnižším bodovým ziskom porota po dohode pred súťažou nezaradila do druhého kola. V druhom kole boli vytvorené 3 trojčlenné komisie, v ktorých ďalej súťažilo 30 žiakov a žiačok, to znamená v každej komisii 10.

Krajská komisia rozhodla, že 10 minútový limit na odpoveď sa rozdelí do dvoch častí. V prvej časti prevláda monológ súťažiacej/súťažiaceho a v druhej časti dialóg s komisiou, kde mal/a súťažiaci/súťažiaca preukázať svoje argumentačné schopnosti a aktualizovať príslušnú tézu. Získať mohli maximálne 90 bodov. Súčet bodov za obidve kolá bol 165 bodov. Víťaz krajského kola dosiahol 147 bodov a posledná súťažiaca na 43 mieste 24 bodov (len za test). Okrem prvého miesta medzi postupujúcim boli minimálne bodové rozdiely a o poradí rozhodol lepší

výsledok vo vedomostnom teste.

Súťaž prebehla hladko, nevyskytli sa žiadne pripomienky zo strany súťažiacich a ich pedagogického doprovodu.

Financovanie KK OLP

V rámci financovania CVČ - RCM zabezpečilo **pre účastníčky a účastníkov:**

- stravu
- pre prvých troch súťažiacich ceny v hodnote 40 €
- diplomy pre 1.-3.miesto
- pre všetkých súťažiacich diplomy za účasť
- preplatenie cestovného pre súťažiacich a porotcov

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Test pozostával z 25 –tich úloh, kde iba jedna odpoveď bola správna. Je treba povedať, že to súťažiacim vyhovuje, lebo takýmto spôsobom odpovedajú v škole zo spoločensko vedných predmetov. Otázky 1 -13nerobili súťažiacim problémy, pretože aj v minulých rokoch sa učili na test z dokumentov o LP a z Ústavy SR a v podstate oceňovali presné znenie úloh. Problémy a rozdiely medzi súťažiacimi začali od úlohy č.14 až 25. Sú to veci spoločenského prehľadu, ktoré dnešní súťažiaci systematicky nesledujú ak na to nie sú dopredu upozornení. Problematickou sa ukázala úloha č.19, kde podľa niektorých zdrojov /Wikipédia/ drží svetové prvenstvo v počte žien, ktoré sedia v poslaneckých kreslách Švédsko so 47% a na druhom mieste je Fínsko so 45 %. Úloha č. 21 napr. Nobelova cena za rok 2012 nerobila problémy, pretože je to najaktuálnejšia informácia, ktorú každý zaevidoval. Ale súčasný žiak už nesleduje, kto dostal Nobelovu cenu za rok 2011. Preto navrhujeme, aby na budúci rok boli uverejnené zdroje, z ktorých budú tvorené testy, ešte pred krajským kolom. Pokiaľ ide o internet je potrebné uviesť presnú webovú stránku, z ktorej sa informácie budú čerpať.

Poznámky a pripomienky

Krajská komisia vzhľadom k tomu, že tézy sú už niekoľko rokov známe a súťažiaci využívajú často vypracované a prefotené materiály sa rozhodla, že budeme precíznejšie hodnotiť odpoveď súťažiaceho. Navrhujeme počet téz zvýšiť aspoň ich rozčlenením.

Fotografická príloha

Fotografická dokumentácia je zverejnená na webovej stránke: www.rcm.sk

*PhDr. Ján Kobulský, v.r.
predseda Krajskej komisie OLP*

Krajské kolo v Nitrianskom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Ivana Semjanová

Organizátor - inštitúcia: KŠÚ Nitra

Organizátor - osoba: PaedDr. Rozália Bezáková

Miesto konania súťaže: Gymnázium Vráble

Dátum konania súťaže: 7. 2. 2013

Počet súťažiacich v krajskom kole: 33

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 33

Počet súťažiacich v školských kolách: 397

Do celoštátneho kola postúpili:

1. **Andrea Mladá**, Gymnázium Vráble
2. **Tatiana Golská**, Gymnázium, Ul. 17. novembra Topoľčany
3. **Martin Mališka**, Gymnázium A. Vrábla Levice
4. **Štefan Vician**, Gymnázium J. Kráľa Zlaté Moravce
5. **Alexandra Číková**, Gymnázium Želiezovce
6. **Zoltán Varga**, SOŠ hotel. služieb a obchodu Nové Zámky
7. **Romana Fridriková**, Gymnázium Šurany
8. **Ondrej Škvarenina**, Obchodná akadémia Topoľčany

Organizácia KK OLP

Krajské kolo sa uskutočnilo podľa organizačného poriadku schváleného CK OLP. Písomnú časť absolvovali všetci súťažiaci a všetky súťažiace. Po oprave a vyhodnotení testu 12 súťažiacich s najvyšším počtom dosiahnutých bodov pokračovalo v ústnej časti.

Financovanie KK OLP

Financovanie bolo zabezpečené z prostriedkov KŠÚ a sponzorských príspevkov.

Hodnotenie materiálu pre súťaž

Test bol odborne i metodicky dobre spracovaný.

Poznámky a pripomienky

PodĎakovanie patrí PeaDr. Rozálii Bezákovej z KŠÚ v Nitre a riaditeľstvu Gymnázia vo Vrábľoch.

*PhDr. Ivana Semjanová
predsedníčka KK OLP*

Krajské kolo v Prešovskom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Marián Richter

Organizátor - inštitúcia: Obchodná akadémia Prešov, Volgogradská 3

Organizátor - osoba: PhDr. Marián Richter

Miesto konania súťaže: Obchodná akadémia Prešov, Volgogradská 3

Dátum konania súťaže: 7. február 2013

Počet súťažiacich v krajskom kole: 26

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 31

Počet súťažiacich v školských kolách: 585

Do celoštátneho kola postúpili:

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Luboš Kulan	Gymnázium arm.gen. L.S.Humenné
2.	Marek Sabol	Súkromné gymnázium Bardejov
2.	Jakub Gábor	Gymnázium Snina
4.	Ondrej Hrubý	Súkromná obchodná akadémia Prešov
5.	Daniela Tkáčiková	Gymnázium sv.Moniky Prešov
6.	Ján Rubis	Gymnázium Giraltovce
7.	Diana Gregová	Gymnázium J.A.R. Prešov
8.	Tamara Čekelská	Gymnázium Stropkov

Organizácia KK OLP

KK OLP sa uskutočnilo v priestoroch Obchodnej akadémie Prešov a prebiehalo podľa pozícií OLP. Súťaže sa zúčastnilo 26 súťažiacich z 31 prihlásených. Neúčast' 5 súťažiacich bola spôsobená snehovou kalamitou a nepremávajúcimi dopravnými prostriedkami. Kalamita spô-

sobila tiež neskorý príchod niekoľkých súťažiacich, čo porota riešila neskorším zaradením do 1. časti krajského kola, pri vytvorení rovnakých podmienok. Do druhého kola postúpili súťažiaci, ktorí v prvom kole získali minimálne 60% bodov. Celkové poradie bolo vytvorené na základe súčtu bodov 1. a 2. kola.

Súťažiaci a súťažiaci na 1. – 3. mieste získali vecné ceny od OŠ OÚ v Prešove.

Financovanie KK OLP

KK OLP bolo financované z prostriedkov OŠ OÚ na základe vopred vypracovaného návrhu rozpočtu, ktorý bol znížený na úroveň 80% rozpočtu roku 2012. Súťažiacim, ako aj pedagogickému sprievodu bolo poskytnuté občerstvenie, cestovné náklady všetkým účastníkom hradila vysielajúca škola.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Test pre krajské kolo OLP bol vypracovaný prehľadne a jednoducho. Témy k ústnej časti KK OLP sú už niekoľko rokov tie isté a bolo by vhodné ich inovovať a aktualizovať na súčasné podmienky.

Poznámky a pripomienky

*PhDr. Marián Richter
krajský koordinátor OLP*

Krajské kolo v Trenčianskom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Mgr. Kesely Pavol

Organizátor – inštitúcia: Krajské centrum voľného času Trenčín

Organizátor – osoba: PhDr. Mgr. Kesely Pavol

Miesto konania súťaže: Gymnázium Dubnica nad Váhom

Dátum konania súťaže: 7. 2. 2013

Počet súťažiacich v krajskom kole: 36

Počet škôl, ktoré sa do súťaže prihlásili: 38

Počet súťažiacich v školských kolách: 785 (275 žiačok a 510 žiakov)

Do celoštátneho kola postúpili:

Por. č.	Meno a priezvisko	Škola
1	Anna Hunčíková	Slovensko – španielske bilingválne gymnázium Nové Mesto nad Váhom
2	Tomáš Kyselica	Gymnázium Bánovce nad Bebravou
3	Monika Slezáková	Gymnázium Trenčín
4	Nora Paľovová	Gymnázium Handlová
5	Miriám Otrubová	Gymnázium Dubnica nad Váhom
6	Vanesa Šramková	Gymnázium Partizánske
7	Jakub Rafay	Gymnázium Považská Bystrica
8	Patrik Blatt	Gymnázium Prievidza

Organizácia a pravidlá krajského kola OLP

Krajské kolo sa uskutočnilo v priestoroch Gymnázia v Dubnici nad Váhom. Súťažiaci a súťažiaci najskôr riešili vedomostný test dodaný externe. Čas na vypracovanie testu (45 minút) bol dostačujúci. Do druhého kola postúpilo pätnásť najúspešnejších žiakov a žiakov. Najviac bodov (72 zo 75) dosiahol žiak Tomáš Kyselica. Finalisti a finalistky si potom vyžrebovali poradie, v ktorom budú súťažiť v ústnej časti. Prezentovali svoje názory pred päččlennou komisiou na jednu z daných tém, ktorú si vylosovali. Člen komisie zo školy, z ktorej bol aj žiak, bol v čase prezentácie vymenený ďalším členom komisie. Každý mohol prideliť najviac 25 bodov. Najvyššia a najnižšia bodová hodnota sa nepočítala.

Do celoštátneho kola postúpilo 8 súťažiacich.

Zloženie komisie krajského kola OLP Trenčianskeho kraja

JUDr. Majdanová Dagmar - Obchodná akadémia F. Madvu 2 Prievidza

Mgr. Janiga Branislav - Spojená škola sv. J. Bosca Nová Dubnica

Mgr. Kesely Pavol - Gymnázium Dubnica nad Váhom

Mgr. Filipová Dana - Gymnázium Považská Bystrica Mgr. Škultétyová Dana - OA Ilava Mgr.

Pašková Alena - Obchodná akadémia Milana Hodžu Trenčín

Výborné podmienky pre priebeh súťaže zabezpečili riaditeľka Gymnázia v Dubnici nad Váhom Mgr. Adriana Vančová a RNDr. Jana Megová.

Priebeh súťaže administratívne zabezpečovali predseda krajskej komisie a KCVČ.

Financovanie krajského kola OLP

Obed pre súťažiacich (jedáleň SPŠ Dubnica nad Váhom), pedagogický dozor, členov komisií, ceny pre víťazov a diplomy (prvé až tretie miesto), boli hradené z prostriedkov Krajského centra voľného času v Trenčíne. Cestovné pre súťažiacich a pedagogický dozor hradila vysielajúca organizácia.

Hodnotenie materiálov na súťaž

Vedomostný test obsahoval úlohy, ktoré boli jasné, žiakom a žiakom zrozumiteľné a na primeranej úrovni. Čas určený na vypracovanie bol dostačujúci. Pretože test obsahoval dvadsaťpäť otázok bodovaných tromi bodmi, po prvom kole vznikli skupinky súťažiacich s rovnakým počtom bodov. Navrhujem v budúcnosti vytvoriť test, v ktorom budú aj otázky jednobodové.

Poznámka – poďakovanie

Ďakujem učiteľom, ktorí súťažiacich pripravovali, za dobre vykonanú prácu. Vedomostná úroveň súťažiacich a tiež schopnosť prezentovať svoje názory pred komisiou bola dobrá.

Spolupráca a koordinácia práce s KCVČ bola veľmi dobrá. Pretože neboli žiadne problémy

alebo spory v súvislosti s hodnotením písomnej a aj ústnej časti, ďakujem členkám a členom komisie za ich prácu. Ďakujem aj riaditeľovi Krajského centra voľného času v Trenčíne Paed-Dr. Danielovi Beníčkovi za vytvorenie dobrých finančných podmienok pri realizácii KK OLP.

*Predseda krajskej komisie OLP
Trenčianskeho kraja
PhDr. Mgr. Kesely Pavol*

Krajské kolo v Trnavskom kraji

Zodpovedná osoba: Mgr. Mária Juristová

Organizátor - inštitúcia: ObÚ Trnava, PhDr. Erika Ozimiyová

Organizátor - osoba: Mgr. Mária Juristová, Gymnázium Ivana Kupca Hlohovec

Miesto konania súťaže: Gymnázium Ivana Kupca Hlohovec

Dátum konania súťaže: 7. 02. 2013

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 14 (prihlásených 19)

Do celoštátneho kola postúpili:

Por. č.	Priezvisko a meno	Škola
1.	Viktória Nagy	Gymnázium Ármina Vámbéryho Dunajská Streda
2.	Kristína Prokešová	Gymnázium Jána Hollého Trnava
3.	Martin Piešťanský	Gymnázium Ivana Kupca Hlohovec
4.	Filip Šuran	Gymnázium Angely Merici Trnava
5.	Katarína Janečková	Obchodná akadémia Trnava
6.	Matej Predáč	Gymnázium Jána Bosca Šaštín-Stráže
7.	Cyntia Jankovicsová	Gymnázium Janka Matúšku Galanta
8.	Ján Egri	Stredná zdravotnícka škola Dunajská Streda

Organizácia KK OLP

Školských kôl sa zúčastnilo 209 žiačok a žiakov.

Krajské kolo bolo realizované na Gymnázium Ivana Kupca v Hlohovci a organizované podľa pokynov CK OLP. Každú školu v krajskom kole reprezentoval víťaz alebo víťazka školského kola.

Z prihlásených 19 škôl sa pre chrípku nakoniec krajského kola zúčastnilo 14 škôl. Písomnú aj ústnu časť absolvovali všetci súťažiaci. V ústnej časti si vybrali jednu z tém, ku ktorej vyjadrovali svoje názory a postoje pred komisiou.

Po rozhodnutí krajskej odbornej hodnotiacej komisie v zložení: Mgr. Eva Krupová, Mgr. Anna Krčová, Mgr. Zoltán Csémi, Mgr. Blažej Pišoja, Mgr. Peter Chmurčiak do celoslovenského kola postúpilo prvých 8 súťažiacich. Súťaž prebiehala v príjemnej atmosfére, nevyskytli sa žiadne organizačné ani technické problémy.

Financovanie KK OLP

Vecné odmeny pre 1. - 3. miesto a diplomy zabezpečil ObÚ v Trnave. Tlač vedomostných

testov, materiály pre potreby OH komisie finančne zabezpečili ObÚ v Trnave a Gymnázium Ivana Kupca Hlohovec.

Súťažiacim, členom a členkám odbornej hodnotiacej komisie bolo zabezpečené občerstvenie.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Testy súťažiaci/e aj pedagógovia a pedagogičky zhodnotili ako náročnejšie a odlišné od predchádzajúcich ročníkov. Nebolo zvykom zapracovať tému ročníka do testov v krajskom kole. Všetci ocenili vpisovanie správnych odpovedí do odpovedových hárkov, čo výrazne zrýchliło opravovanie testov a zároveň odstránilo pochybnosti o objektivnosti hodnotenia.

Poznámky a pripomienky

Poďakovanie patrí PhDr. Erike Ozimyovej z ObÚ v Trnave a Ing. Gabriele Fajtlovej, riaditeľke Gymnázia Ivana Kupca v Hlohovci, za organizačnú pomoc a poskytnutie priestorov na súťaž.

*Mgr. Mária Juristová
Krajská koordinátorka OEP*

Krajské kolo v Žilinskom kraji

Zodpovedná osoba: PhDr. Ján Chovanec

Organizátor – inštitúcia: Obvodnýškolský úrad Žilina

Organizátor – osoba: Mgr. Roman Mínek

Miesto konania súťaže: Gymnázium sv. Františka, Hurbanova 44, v Žiline

Dátum konania súťaže: 07. 02. 2013

Počet súťažiacich v krajskom kole: 47

Počet škôl, ktoré sa súťaže zúčastnili: 45

Počet súťažiacich v školských kolách: 595 (315 žiačok a 280 žiakov)

Do celoštátneho kola postúpili

Por. č.		
1.	Chlepko Peter	SOŠ Stavebná Liptovský Mikuláš
2.	Kacianová Jana	Gymnázium Bytča
3.	Kevický Dominik	Gymnázium Martin
4.	Cisáriková Monika	Gymnázium Turzovka
5.	Dzimko Jakub	Gymnázium Martin

6.	Luba Ivan	Gymnázium A. Bernoláka Námestovo
7.	Jaňáková Zuzana	Gymnázium L.Mikuláš
8.	Gancárová Kristína	Bilingválne gymnázium Žilina

Organizácia

Organizácia a príprava KK OLP je už štandardom. Po prvý krát KKOLP organizovali na Gymnázium sv. Františka samostatne z poverenia ObŠÚ Žilina, kde ochotne nám vyšla v ústrety p. riaditeľka školy Timková. Obvodný školský úrad prostredníctvom školy prispel k organizácii celého KK OLP.

Financovanie

KK OLP bola financovaná z prostriedkov určených na predmetové olympiády. Cestovné náhrady budú preplatené účastníčkám a účastníkom aj hodnotiacej komisii po obdržaní finančných prostriedkov z Obvodného školského úradu Žilina.

Hodnotenie materiálov pre súťaž

Materiály boli vyhovujúce pre vekovú kategóriu. Pripomienky zo strany pedagógov boli riešené na mieste. Testy boli primerané a vhodné. Oceňujeme servis pre porotcov, ktorý opravovali testy spoločne. K tézam pre ústne prezentácie sa objavila požiadavka na ich aktualizáciu.

Poznámky a pripomienky

Prvýkrát sa KK OLP konala novým spôsobom po didaktickom teste, ktorý mal 75 bodov; do druhého kola postupovalo 14 najlepších súťažiacich, ktorí prezentovali svoje tézy pred jednou trojčlenou komisiou, čím bola zabezpečená väčšia objektivita pri hodnotení našich finalistiek a finalistov. Osem z nich postúpilo do celoštátneho kola OLP.

*PhDr. Ján Chovanec
Predseda Krajskej komisie*

Tézy na ústnu časť krajského kola Olympiády ľudských práv

1. Právna podstata ochrany práv žien, detí a menších.

V ktorých dokumentoch nachádzame právnu oporu? Všeobecná deklarácia ľudských práv (VDLP). Deklarácia OSN o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie. Odporúčanie o súhlase na uzatvorenie manželstva (1. 11. 1965). Deklarácia práv dieťaťa (20. 11. 1959) a Dohovor o právach dieťaťa – 1989.

2. Právo na život a trest smrti – dokumenty a názory.

VDLP – čl.3. Názory na trest smrti ako rozmeru práva na život. Argumenty za a proti trestu smrti. Riešenie trestu smrti v jednotlivých štátoch sveta (voľný výber). Trest smrti a naše zákonodarstvo.

3. Právo na život a eutanázia.

Čo je eutanázia? Vysvetlite pojmy aktívna a pasívna eutanázia, uveďte argumenty za a proti. Ako sa rieši v niektorých krajinách? Je niekde zákonom schválená? S akými pravidlami? Ako sa rieši tento problém u nás?

4. Právo na život a problém interrupcie.

Uveďte argumenty za a proti. Riešenie v niektorých krajinách, podľa vlastného uváženia. Vlastný názor na tento problém a jeho zdôvodnenie. V ktorých prípadoch by bolo možné pripustiť interrupciu? Ako sa rieši tento problém u nás?

5. Právo a sloboda zhromažďovania, spolčovania a združovania.

VDLP – čl. 20. Do akej skupiny ľudských práv patria tieto práva? Ako sú uplatňované a dodržiavané tieto práva u nás? Čo zabezpečuje a umožňuje ich realizácia občanom? Uveďte základné predpoklady na zvolanie zhromaždenia, založenie združenia či politickej strany. Možno zhromaždenie, občianske združenie, politickú stranu zrušiť, zakázať? Zdôvodnite.

6. Právo na rešpektovanie a ochranu mena, súkromia a rodinného života.

VDLP – čl. 12. V čom má toto právo význam aj pre súčasný život? Ako chápete realizáciu týchto práv? Ako je právne zabezpečená realizácia uvedených práv u nás? Uveďte príklady nerešpektovania ochrany mena, súkromia a rodinného života.

7. Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva.

VDLP – čl. 18. Čo chápete pod pojmami sloboda myslenia, svedomia a náboženského presvedčenia? Náboženská sloboda u nás v nedávnej minulosti. Uveďte základný právny predpis opravujúci tieto slobody u nás a medzinárodnoprávnu úpravu. Môže byť výkon slobody myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery u nás obmedzený? Možno postihovať za názory? Ak áno alebo nie tak zdôvodnite.

8. Sloboda prejavu a právo na informácie.

VDLP – čl. 19. Porovnajme slobodu prejavu a právo na informácie v totalitných štátoch a v demokratických štátoch. Čo chápete pod pojmom cenzúra? Možno slobodu prejavu

a právo vyhľadávať a šíriť informácie zakázať alebo obmedziť? Zdôvodnite. Čo viete o zákone informovanosti.

9. Právo na slobodné voľby.

VDEP – čl. 21. Vysvetlite pojmy všeobecné, rovné, tajné a priame hlasovanie. Aké pravidlá platia pre uskutočnenie slobodných volieb? Kto má zaručiť slobodný a objektívny priebeh volieb? Môžu byť voľby aj neslobodné?

10. Diskriminácia, etnické, rasové a iné predsudky a ľudské práva.

VDEP – čl. 1, 2, 7. História a súčasnosť etických, rasových, náboženských predsudkov. Ako sa prejavuje u nás a vo svete rasová, etnická, náboženská a sociálna diskriminácia? Aké sú možné spôsoby jej riešenia?

11. Tolerancia a jej východiská.

Ako chápete pojmy tolerancia – antitolerancia. Vysvetlite stručne spoločenské prejavy netolerance, ktoré porušujú ľudské práva (rasizmus, antisemitizmus, fašizmus, xenofóbia, vykorisťovanie). Stretli ste sa s niektorými uvedenými prejavmi netolerance v správaní (diskriminácia, doberanie, zaujatosť, obťažovanie, hľadanie obete, znesvätenie, šikanovanie, vylúčenie)? Aké konkrétne symptómy netolerance ste vy osobne zažili alebo postrehli? Popíšte situáciu, okolnosti a reakciu verejnosti. Viete uviesť príklady prejavov tolerance z vášho okolia?

12. Zločiny proti ľudskosti, vojnové zločiny a ľudské práva.

VDEP – čl. 7, 8. Ktoré zo zločinov proti ľudskosti v histórii aj nedávnej minulosti sú známe ako najdrastickejšie? Možno uplatňovať princíp kolektívnej viny v tejto oblasti?

13. Utečenci a ľudské práva, sloboda pohybu a pobytu.

Medzinárodné dokumenty definujúce význam slova „utečenec“. Konvencia z roku 1951 o statuse utečenca. Vysvetlite v čom je rozdiel medzi utečencami, vojnovými utečencami, odídenkami... Sú utečenci u nás zbytočnou „ekonomickou príťažou“? Pred čím ľudia utekajú? Aké sú naše povinnosti k utečencom a prečo?

14. Práva národnostných menšín a etnických skupín.

Národnostné a etnické menšiny sú dnes chránené celým komplexom medzinárodných i vnútroštátnych predpisov. Menujte inštitúcie, ktoré zabezpečujú ochranu práv národnostných menšín. Aké sú základné práva národnostných menšín zakotvené v ústave u nás? Zohľadnite, prečo národnostným menšinám nie je garantované právo na sebaurčenie.

15. Listina základných práv a slobôd v ČSFR z roku 1991.

9. januára 1991 FZ ČSFR prijalo Listinu základných práv a slobôd ako ústavný zákon. Vysvetlite dôvody pre prijatie tohto dokumentu, jeho význam. Ktoré okruhy problémov Listina obsahuje? Ako rieši niektoré najzávažnejšie problémy (trest smrti, interrupcia)? Vzťah k medzinárodným dokumentom a našim zákonom?

Prehľad o účasti na OEP

Kraj	Predseda/Predsedníčka Krajskej komisie	Školské kolá	Krajské kolá
Banskobystrický	Mgr. Roman Balko	234	31
Bratislavský	Mgr. Zuzana Smetanová	443	47
Košický	PhDr. Ján Kobulský	545	30
Nitriansky	PhDr. Ivana Semjanová	553	38
Prešovský	PhDr. Marián Richter	314	23
Trenčiansky	PhDr. Mgr. Pavol Kesely	663	33
Trnavský	Mgr. Eva Krupová	649	32
Žilinský	PhDr. Ján Chovanec	575	46
Spolu		3976	280

4. Celoštátne kolo XV. ročníka OLP

Tabuľka volby tém esejí v XV. ročníku a ich spracovanie podľa krajov

Kraj	Téma č. 1: Mladý človek a Európa. Možnosti vplyvu na jej ďalšie smerovanie.	Téma č. 2: Sú povolania, ktoré sa pre mňa nehodia?	Téma č. 3: Ženy v politike a politika pre ženy.	Téma č. 4: Nobelova cena za mier pre Európsku úniu – európsky príbeh (od vojenských konfliktov k mieru a spolupráci).	Téma č. 5: Gender equality - what's stopping it from becoming a reality?"/ Rodová rovnosť - čo jej bráni v tom, aby sa stala realitou?	Spolu
Bansko- bystrický	1	0	4	2	1	8
Bratislavský	3	1	1	1	2	8
Košický	1	0	4	1	2	8
Nitriansky	1	3	0	2	2	8
Prešovský	1	2	1	4	0	8
Trenčiansky	1	2	3	1	1	8
Trnavský	1	0	4	2	1	8
Žilinský	1	1	5	1	0	8
Spolu	10	9	22	14	9	64

Garanti tém esejí

Téma č. 1: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Téma č. 2: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR – Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí

Téma č. 3: Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR

Téma č. 4: Európsky parlament Informačná kancelária na Slovensku

Téma č. 5: Informačná služba OSN Viedeň

Členky a členovia čiastkových porôt celoštátneho kola XV. ročníka OLP

P. č.	Priezvisko a meno	Adresa
1	Balko Roman	Gymnázium A. Sládkoviča, Krupina
2	Figusch Viliam	Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku
3	Chovanec Ján	Obchodná akadémia, Liptovský Mikuláš
4	Jaraba Ján	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
5	Juristová Mária	Gymnázium I. Kupca, Hlohovec
6	Kesely Pavol	Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom
7	Kobulský Ján	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice
8	Kotvanová Alena	Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku
9	Kusá Dagmar	BISLA/ Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku
10	Kusý Miroslav	UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na UK/ Helsinský výbor pre ľudské práva na Slov.
11	Malíková Ludmila	UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na UK/FSEV UK
12	Miháliková Silvia	UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na UK/FSEV UK
13	Richter Marián	Obchodná akadémia, Volgogradská 3, Prešov
14	Semjanová Ivana	Gymnázium, Školská 26, Vráble
15	Smetanová Zuzana	SOŠHSaO, Na pántoch 9, Bratislava
16	Valčev Rumen	UNESCO katedra pre občianske vzdelávanie, Univerzita Sv. Klimenta Ohridského, Bulharsko
17	Vrbovský Milan	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Výsledky súťažiacich v jednotlivých porotách

1. porota

Predseda:	Prof. PhDr. Miroslav Kusý PhD.
Členovia a členka:	PhDr. Alena Kotvanová
	PhDr. Ján Chovanec
	Mgr. Milan Vrbovský
	Prof. Rumen Valchev

Priezvisko	Meno	Škola	Počet bodov	Poradie
Engel	Marek	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice	193	1.
Dubovská	Juliána	Gymnázium M. Kováča, Banská Bystrica	185	2.
Jursa	Ján	Gymnázium J. Hronca, Bratislava	183	3.
Dzimko	Jakub	Gymnázium J. Lettricha, Martin	180	4.
Albertová	Simona	Prvé slov. liter. gymnázium, Železničná 260, Revúca	171	5. - 6.
Mladá	Andrea	Gymnázium, Školská 26, Vrábľa	171	5. - 6.
Pušpokytová	Valéria	Gymnázium A. H. Škultétyho, Veľký Krtíš	146	7.
Gancárová	Kristína	Gymnázium bilingválne, T. Ružičku 3, Žilina	139	8.
Matisová	Soňa	Stredná zdravotnícka škola, Košice	137	9.
Fridriková	Romana	Gymnázium, Bernolákova 37, Šurany	134	10.
Kulan	Luboš	Gymnázium arm. gen. L. Svobodu, Humenné	131	11. - 13.
Egri	Ján	SZS, Športová 34, Dunajská Streda	131	11. - 13.
Hrubý	Ondrej	Súkromná OA, Petrovianská 34, Prešov	131	11. - 13.
Koško	Ján	Spojená škola, Kollárova 17, Sečovce	130	14. - 15.
Kocourek	Jakub	Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky	130	14. - 15.
Piešťanský	Martin	Gymnázium I. Kupca, Hlohovec	83	16.

2. porota

Predseda:	Prof. PhDr. Silvia Miháliková, PhD.
Členovia a členka:	PhDr. Marián Richter
	Mgr. Ján Jaraba
	PhDr. Ivana Semjanová

Priezvisko	Meno	Škola	Počet bodov	Poradie
Slezáková	Monika	Gymnázium E. Štúra, Trenčín	196	1.
Žilavý	Tomáš	Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava	190	2.
Verešová	Juliána	Gymnázium Š. Moyses, Moldava nad Bodvou	187	3.
Besedová	Michaela	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, Bratislava	180	4.
Seman	Šimon	Gymnázium J. Hronca, Bratislava	175	5.
Gábor	Jakub	Gymnázium, Študentská 4, Snina	174	6.
Jaňáková	Zuzana	Gymnázium, M. M. Hodžu 9, Liptovský Mikuláš	170	7.
Klučiarová	Barbora	Gymnázium Š. Moyses, Banská Bystrica	166	8.
Tkačíková	Daniela	Gymnázium sv. Moniky, Prešov	162	9.
Kyselica	Tomáš	Gymnázium J. Jesenského, Bánovce nad Bebravou	161	10.
Čekelská	Tamara	Gymnázium, Konštantínova 64, Stropkov	158	11.
Krnáč	Marek	Gymnázium J. G. Tajovského, Banská Bystrica	155	12.
Otrubová	Miriám	Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom	150	13.
Gregová	Diana	Gymnázium J. A. Raymana, Prešov	145	14.
Kocianová	Jana	Gymnázium, Štefánikova 4, Bytča	140	15.
Golská	Tatiana	Gymnázium, Ul. 17. novembra 1180, Topoľčany	138	16.

3. porota

Predseda:	Prof. PhDr. Ludmila Malíková, PhD.
Členovia a členka:	Mgr. Zuzana Smetanová
	PhDr. Ján Kobulský
	Mgr. Roman Balko

Priezvisko	Meno	Škola	Počet bodov	Poradie
Sabol	Marek	Súkromné gymnázium, Ul. 29. augusta 4, Bardejov	194	1.
Béreš	Peter	Gymnázium, Poštová 9, Košice	183	2.
Cisáriková	Monika	Gymnázium, L. Štúra 35, Turzovka	182	3.
Drgala	Andrej	Gymnázium, Senecká 2, Pezinok	181	4.
Mališka	Martin	Gymnázium A. Vrábla, Levice	180	5.
Škvarčina	Ondrej	Obchodná akadémia, Inovecká 2041, Topoľčany	174	6.
Schwarzbacher	Kristián	Súkr. gymnázium, Družby 64, Pobrežová	169	7.
Kudla	Eduard	Gymnázium sv. T. Akvinského, Košice	166	8.
Šramková	Vanesa	Gymnázium, Komenského 2, Partizánske	164	9.
Číková	Alexandra	Gymnázium, Štúrova 16, Želiezovce	157	10.
Rubis	Ján	Gymnázium, Dukelská 30, Giraltovce	156	11.
Šuran	Filip	Gymnázium A. Merici, Trnava	155	12.
Hunčíková	Anna	Bilingválne slov. - špan. gymnázium, Nové Mesto nad Váhom	151	13.
Luba	Ivan	Gymnázium A. Bernoláka, Námestovo	148	14.
Janečková	Katarína	Obchodná akadémia, Kukučínova 2, Trnava	140	15.
Jankovicsová	Cyntia	Gymnázium J. Matúšku, Galanta	132	16.

4. porota

Predseda:	Ing. Viliam Figusch, CSc.
Člen a členky:	Mgr. Dagmar Kusá, PhD.
	PhDr. Mgr. Pavol Kesely
	Mgr. Mária Juristová

Priezvisko	Meno	Škola	Počet bodov	Poradie
Garaj	Ondrej	Gymnázium, Grösslingová 18, Bratislava	179	1.
Nagy	Viktória	Gymnázium Á. Vámbéryho, Dunajská Streda	176	2. - 3.
Vician	Štefan	Gymnázium J. Kráľa, Zlaté Moravce	176	2. - 3.
Tkáč	Dominik	Gymnázium B. S. Timravy, Lučenec	170	4.
Chlepko	Peter	SOŠ Stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš	168	5.
Píšová	Paula	Gymnázium M. Bela, Zvolen	163	6.
Rafay	Jakub	Gymnázium, Školská 8, Považská Bystrica	161	7.
Predáč	Matej	Gymnázium J. Bosca, Šaštín-Stráže	157	8. - 9.
Palovová	Nora	Gymnázium I. Bellu, Handlová	157	8. - 9.
Blatt	Patrik	Gymnázium V. B. Nedožerského, Prievidza	155	10. - 11.
Koromhá-zová	Katarína	Gymnázium M. R. Štefánika, Košice	155	10. - 11.
Múčková	Michaela	SŠ hotelových služieb a obchodu, Bratislava	153	12.
Kevický	Dominik	Gymnázium V. Paulinyho-Tótha, Martin	152	13.
Hartlová	Katarína	Evan. gymnázium J. A. Komenského, Košice	149	14.
Prokešová	Kristína	Gymnázium J. Hollého, Trnava	141	15. - 16.
Varga	Zoltán	SOŠ hotelových služieb a obchodu, Nové Zámky	141	15. - 16.

Velké finále

Predseda poroty: **Prof. PhDr. Miroslav Kusý, CSc.**
UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na UK v Bratislave;
Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku – čestný predseda

Členky a členovia: **Prof. PhDr. Silvia Miháliková, PhD**
UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na UK v Bratislave;
FSEV UK - dekan

Prof. PhDr. Ludmila Malíková, PhD
UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na UK v Bratislave;
FSEV UK, Ústav verejnej politiky a ekonómie - riaditeľka

Prof. Rumen Valchev
UNESCO katedra pre občianske vzdelávanie, Univerzita Sv. Klimenta
Ohridského, Bulharsko - vedúci

Mgr. Dionýz Hochel
Európsky parlament Informačná kancelária na Slovensku - manažér in-
formačných aktivít

JUDr. Peter Klenovský
Odbor ľudských práv Sekcie právnej a konzulárnej MZVaEZ SR - riaditeľ

PhDr. Alena Kotvanová
Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku – výkonná riaditeľka

Ing. David Salač
Český helsinský výbor - člen predsedníctva

Témy vo Velkom finále

1. Právo na život versus držba zbrane
2. Segregácia rómskych žiačok a žiakov
3. Majú ženy platiť rovnaké poistné ako muži?
4. Európska vlajka v plameňoch pred Národnou radou Slovenskej republiky
5. Moja matka chodí do práce, ale už tri mesiace nedoniesla výplatu
6. Mám diplom z vysokej školy, som bez práce.
7. Pochod neonacistov 14. marca 2013 Bratislavou
8. Ťažba uránu na Jahodnej pri Košiciach
9. Platba za reprodukovanie hudby na stužkovej slávnosti

10. Učitelia a učiteľky v akcii

11. Sú menšiny obohatením alebo príťažou pre Slovensko?

12. Kauza generálneho prokurátora

Výsledková listina veľkého finále

P. č.	Meno a priezvisko	Škola	Počet bodov	Poradie
1.	Ján Jursa	Gymnázium J. Hronca, Bratislava	186	1.
2.	Marek Engel'	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice	185	2.
3.	Štefan Vician	Gymnázium J. Kráľa, Zlaté Moravce	182	3.
4.	Monika Cisáriková	Gymnázium, L. Štúra 35, Turzovka	180	4.
5.	Tomáš Žilavý	Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava	179	5.
6.	Peter Béreš	Gymnázium, Poštová 9, Košice	167	6.
7.	Ondrej Garaj	Gymnázium, Grösslingová 18, Bratislava	166	7.
8.	Marek Sabol	Súkromné gymnázium, Ul. 29. augusta 4, Bardejov	161	8.
9.	Monika Slezáková	Gymnázium L. Štúra, Trenčín	144	9.
10.	Juliána Dubovská	Gymnázium M. Kováča, Banská Bystrica	140	10.
11.	Juliána Verešová	Gymnázium Š. Moyses, Moldava nad Bodvou	123	11.
12.	Viktória Nagy	Gymnázium Á. Vámbéryho, Dunajská Streda	94	12.

Ceny a víťazné eseje

Hlavnú cenu pre víťaza finále celoštátneho kola XV. ročníka OEP, Jána Jursu z Gymnázia J. Hronca v Bratislave, **týždňovú stáž na Stálej misii SR pri OSN v Ženeve s účasťou na zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva** venoval podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a predseda Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Miroslav Lajčák.

Ďalšie ceny pre finalistky a finalistov:

2. – 5. miesto: **účasť na týždňovom medzinárodnom ľudskoprávnom seminári v bulharskom Primorsku** – udelila bulharská UNESCO katedra

Jednotliví garanti esejí vyhodnotili a odmenili vecnými cenami najlepšie z nich. Uvádzame tému eseje, garanta eseje a ocenených:

1. Mladý človek a Európa. Možnosti vplyvu na jej ďalšie smerovanie.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

1. Žilavý Tomáš, Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava
2. Gancárová Kristína, Gymnázium, ulica T. Ružičku 3, Žilina
3. Fridriková Romana, Gymnázium, Bernolákova 37, Šurany

2. Sú povolania, ktoré sa pre mňa nehodia?

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ORRRP

- Múčková Michaela, SOŠ, Na Pántoch 9, Bratislava
Golská Tatiana, Gymnázium, Ul. 17. novembra 1180, Topoľčany
Škvarenina Ondrej, OA, Inovecká 2041, Topoľčany
Rafay Jakub, Gymnázium, Školská 8, Považská Bystrica

3. Ženy v politike a politika pre ženy.

Friedrich Ebert Stiftung

- Dubovská Juliána, Gymnázium Mikuláša Kováča, Banská Bystrica
Gregorová Diana, Gymnázium J. A. Raymana, Prešov
Dzimko Jakub, Gymnázium Jozefa Lettricha, Martin

4. Nobelova cena za mier pre Európsku úniu – európsky príbeh (od vojenských konfliktov k mieru a spolupráci).

Európsky parlament Informačná kancelária na Slovensku

1. Šramková Vanesa, Gymnázium, Komenského 2/1074, Partizánske
2. Sabol Marek, Súkromné Gymnázium, Ul. 29. augusta 4, Bardejov
3. Albertová Simona, Prvé slovenské literárne Gymnázium, Revúca
Seman Šimon, Gymnázium Jura Hronca, Bratislava

5. **„Gender equality - what’s stopping it from becoming a reality?“**

slovenský preklad: Rodová rovnosť - čo jej bráni v tom, aby sa stala realitou?

Esaj na túto tému bolo nevyhnutné písať v anglickom jazyku, podliehala osobitnému hodnoteniu OSN vo Viedni

Informačná služba OSN Viedeň

1. Vician Štefan, Gymnázium Janka Kráľa, Zlaté Moravce
2. Slezáková Monika, Gymnázium L. Štúra, Trenčín
3. Kudla Eduard, Gymnázium sv. Tomáša Akivinského, Košice

Ďalšie ceny udelili:

Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku, vecné ceny pre 1. – 12. finálové miesto

MPSVR SR, Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, 1.-2. finálové miesto

Inštitút pre verejné otázky, odborné knižné publikácie pre účastníčky a účastníkov v počte 60 kusov

Nakladateľstvo Kalligram, literatúra za cenu DPH

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR

Amnesty International Slovensko, publikácie a ceny pre 1. – 5. finálové miesto

Sprievodné aktivity celoštátneho kola OLP

20. 3. 2013

Seminár „Ludské práva žien a rodová rovnosť“ – PhDr. Silvia Porubánová

Národný projekt: **Inštitút rodovej rovnosti**

Workshopy

Workshop I - **Rodovo citlivá výchova k ľudským právam**

Národný projekt: **Inštitút rodovej rovnosti**, Mgr. Monika Bosá, PhD

Workshop II - **Európsky parlament a ľudské práva**

Informačná kancelária Európskeho parlamentu v SR, Mgr. Dionýz Hochel

Workshop III - **O ženách, pre ženy...bez žien? Prečo sú ženy v politike dôležité a prečo je ich v nej stále málo**

Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR, Mgr. Janka Kottulová, PhD.

Workshop IV - **Zaži ľudské práva na vlastnej koži**

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Mgr. Kamila Zoľáková, Mgr. Miloš Ondrášik

Workshop V - **Cestou múdrosti k rodovej rovnosti...Poď, zapoj sa, maj otázky, pýtaj sa!**

ALUMNI klub finalistiek a finalistov OLP

Výsledková listina XV. ročníka

P.č.	Súťažiaci/Súťažiaci	Škola	Počet bodov
1.	Ján Jursa	Gymnázium J. Hronca, Bratislava	186
2.	Marek Engel	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice	185
3.	Štefan Vician	Gymnázium J. Kráľa, Zlaté Moravce	182
4.	Monika Cisáriková	Gymnázium, E. Štúra 35, Turzovka	180
5.	Tomáš Žilavý	Gymnázium, Pankúchova 6, Bratislava	179
6.	Peter Béreš	Gymnázium, Poštová 9, Košice	167
7.	Ondrej Garaj	Gymnázium, Grösslingová 18, Bratislava	166
8.	Marek Sabol	Súkromné gymnázium, Ul. 29. augusta 4, Bardejov	161
9.	Monika Slezáková	Gymnázium L. Štúra, Trenčín	144
10.	Juliána Dubovská	Gymnázium M. Kováča, Banská Bystrica	140
11.	Juliána Verešová	Gymnázium Š. Moyses, Moldava nad Bodvou	123
12.	Viktória Nagy	Gymnázium Á. Vámbéryho, Dunajská Streda	94

Ďalšie súťažiaci a ďalší súťažiaci – v abecednom poradí

Súťažiaci	Škola
Albertová Simona	Prvé slov. liter. gymnázium, Železničná 260, Revúca
Besedová Michaela	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, Bratislava
Blatt Patrik	Gymnázium V. B. Nedožerského, Prievidza
Čekelská Tamara	Gymnázium, Konštantínova 64, Stropkov
Číková Alexandra	Gymnázium, Štúrova 16, Želiezovce
Drgala Andrej	Gymnázium, Senecá 2, Pezinok
Dzimko Jakub	Gymnázium J. Lettricha, Martin
Egri Ján	SZS, Športová 34, Dunajská Streda
Fridriková Romana	Gymnázium, Bernolákova 37, Šurany
Gábor Jakub	Gymnázium, Študentská 4, Snina
Gancárová Kristína	Gymnázium bilingválne, T. Ružičku 3, Žilina
Golská Tatiana	Gymnázium, Ul. 17. novembra 1180, Topoľčany
Gregová Diana	Gymnázium J. A. Raymana, Prešov
Hartlová Katarína	Evan. gymnázium J. A. Komenského, Košice
Hrubý Ondrej	Súkromná OA, Petrovianská 34, Prešov
Hunčíková Anna	Bilingválne slov. - špan. gymnázium, Nové Mesto nad Váhom
Chlepko Peter	SOŠ Stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš
Jaňáková Zuzana	Gymnázium, M. M. Hodžu 9, Liptovský Mikuláš
Janečková Katarína	Obchodná akadémia, Kukučínova 2, Trnava
Jankovicsová Cyntia	Gymnázium J. Matúšku, Galanta
Kevický Dominik	Gymnázium V. Paulinyho-Tótha, Martin
Klučiarová Barbora	Gymnázium Š. Moyses, Banská Bystrica
Kocianová Jana	Gymnázium, Štefánikova 4, Bytča
Kocourek Jakub	Gymnázium, Ul. 1. mája 8, Malacky
Koromházová Katarína	Gymnázium M. R. Štefánika, Košice
Koško Ján	Spojená škola, Kollárova 17, Sečovce

Krnáč Marek	Gymnázium J. G. Tajovského, Banská Bystrica
Kudla Eduard	Gymnázium sv. T. Akvinského, Košice
Kulan Luboš	Gymnázium arm. gen. L. Svobodu, Humenné
Kyselica Tomáš	Gymnázium J. Jesenského, Bánovce nad Bebravou
Luba Ivan	Gymnázium A. Bernoláka, Námestovo
Mališka Martin	Gymnázium A. Vrábla, Levice
Matisová Soňa	Stredná zdravotnícka škola, Košice
Mladá Andrea	Gymnázium, Školská 26, Vráble
Múčková Michaela	SŠ hotelových služieb a obchodu, Bratislava
Otrubová Miriam	Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom
Palovová Nora	Gymnázium I. Bellu, Handlová
Piešťanský Martin	Gymnázium I. Kupca, Hlohovec
Píšová Paula	Gymnázium M. Bela, Zvolen
Predáč Matej	Gymnázium J. Bosca, Šaštín-Stráže
Prokešová Kristína	Gymnázium J. Hollého, Trnava
Pušpokyová Valéria	Gymnázium A. H. Škultétyho, Veľký Krtíš
Rafay Jakub	Gymnázium, Školská 8, Považská Bystrica
Rubis Ján	Gymnázium, Dukelská 30, Giraltovce
Seman Šimon	Gymnázium J. Hronca, Bratislava
Schwarzbacher Kristián	Súkr. gymnázium, Družby 64, Pobrezová
Škvarenina Ondrej	Obchodná akadémia, Inovecká 2041, Topoľčany
Šramková Vanesa	Gymnázium, Komenského 2, Partizánske
Šuran Filip	Gymnázium A. Merici, Trnava
Tkáč Dominik	Gymnázium B. S. Timravy, Lučenec
Tkačíková Daniela	Gymnázium sv. Moniky, Prešov
Varga Zoltán	SOŠ hotelových služieb a obchodu, Nové Zámky

5. Reportáže a príspevky

Seminár v Primorsku

Sediac na pláži v bulharskom Primorsku premýšľame o tom, čo napísať do správy o našom seminári týkajúcom sa ľudských práv.

V prvý deň, hneď po našom príchode sme boli milo prekvapení nádherným okolím a prívetivými ľuďmi. Príjemne nás prekvapili aj naši kolegovia zo škôl z Bulharska, Macedónska, Rumunska či Talianska. Na prvom úvodnom seminári sme sa zoznámili a keďže sme si ako sa hovorí „sadli“, tak okrem spoločných seminárov, na ktorých sme tvorili, počúvali a pracovali, sme sa tiež spoločne mimo nich zabávali.

Postupne sa z nás vytvoril kolektív, ktorý mal počas spoločne strávených dní nespočetne veľa zážitkov. Pri lúčení sa to nezaobišlo bez nejakej tej „slzičky“. Avšak vďaka sociálnym sieťam aj naďalej zostávame v kontakte.

Semináre viedol profesor Rumén Valchev. Pod jeho vedením sme rozdelení do skupín riešili ľudsko-právne problémy. Každá skupina potom pred všetkými prezentovala svoju tému, názory a poznatky a v závere nechala miesto na vyjadrenie názoru ostatným účastníkom semináru formou diskusie na danú tému alebo problematiku. Semináre však neboli orientované len na celkovú problematiku ľudských práv, ale tiež na oblasť Miléniových rozvojových cieľov.

Naša veľká vďaka patrí celému organizačnému výboru Olympiády ľudských práv.

Náš veľký obdiv patrí pánovi profesorovi Kusému, ktorý nás v Primorsku sprevádzal a od ktorého sme sa počas večerných rozhovorov dozvedeli veľa cenných a poučných informácií. Rovnako sme veľmi vďační aj pánovi Dolníkovi, ktorý, aj keď mu iné neodkladné povinnosti nedovolili ísť s nami, spravil všetko preto, aby sme aj my mali možnosť do Primorska ísť, veľa sa tam naučiť a cítiť sa dobre.

Ďakujeme Vám za všetko, dúfajme, že sa stretneme budúci rok.

Tomáš Žilavý

Týždňová stáž na Stálej misii Slovenskej republiky pri OSN Ženeva

Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a zároveň predseda Rady vlády SR pre ľudské práva a národnostné menšiny a rodovú rovnosť Miroslav Lajčák prijal 26. apríla 2013 víťaza celoštátneho kola Olympiády ľudských práv, študenta Gymnázia Jura Hronca v Bratislave, Jána Jursu. Ten získal ocenenie pre víťaza, týždňovú stáž na Stálej misii Slovenskej republiky pri OSN Ženeva počas zasadnutia Rady OSN pre ľudské práva.

6. Vyhlasovateľ, organizátori, spolupracujúce organizácie a inštitúcie

Vyhlasovateľ

Vyhlasovateľom Olympiády ľudských práv je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré je vyhlasovateľom všetkých predmetových olympiád a postupových súťaží v SR. Predmetové olympiády a postupové súťaže sú jednou z foriem práce s talentovanou mládežou na Slovensku. Aj napriek tomu, že sa považujú za integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, sú organizované ako dobrovoľná, záujmová činnosť žiakov a žiačok základných a stredných škôl. Realizácia celého systému súťaží má viacero úrovní riadenia a organizačného zabezpečenia.

Generálny partner

Spoluorganizátor

Partneri

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

- Príspevková organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
- Poskytuje vzdelávacie, metodické a informačné aktivity pre rôzne cieľové skupiny
- Plní úlohy vyplývajúce zo základných dokumentov súvisiacich so štátnou politikou voči deťom a mládeži
- Koordinuje a organizuje aktivity na podporu a rozvoj výskumu v oblasti mládeže
- Administruje grantové programy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ADAM) a Európskej únie (Mládež v akcii)
- Pôsobí v oblasti podpory práce s talentovanou mládežou (olympiády a predmetové súťaže)
- Je sídlom Eurodesku – Európska informačná sieť pre mládež a mládežníckych pracovníkov

Poskytuje informácie:

- mobilite mládeže a možnostiach jej podpory,
- podpore talentovanej mládeže,
- štúdiu, práci, voľnom čase pre mládež a mládežníckych pracovníkov,
- participácií mladých ľudí,
- platnej legislatíve,
- dobrovoľníctve mladých ľudí,
- vzdelávaní v oblasti ľudských práv,
- výskume mládeže,
- práci s mládežou a možnostiach jej podpory.

Kontakt:

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Búdková 2, 811 04 Bratislava 1
Tel.: 02/59296 112
Fax: 02/59296 123
e-mail: iuventa@iuventa.sk
www.iuventa.sk, www.olympiady.sk

OLYMPIÁDA ĽUDSKÝCH PRÁV

Občianske združenie OLYMP je nezávislá mimovládna organizácia, ktorej poslaním je rozvíjanie právneho vedomia študentov stredných škôl a výchova k ľudským právam. Prostredníctvom vzdelávacích aktivít šíri myšlienky humanizmu, tolerance a demokratických princípov v spoločnosti. Združuje ľudí, ktorí majú snahu o prehlbovanie právneho vedomia študentov a odstraňovanie rasistických, xenofóbnych a antisemitských prejavov správania.

Hlavné aktivity:

- Olympiáda ľudských práv
- Vzdelávacie aktivity študentov stredných škôl v oblasti ľudských práv
- Osvetová činnosť
- Vzdelávanie učiteľov v oblasti ľudských práv a etiky
- Publikačná činnosť

Kontakt:

OLYMP občianske združenie
Štefánikova 19
031 01 Liptovský Mikuláš
e-mail: dolnik@olp.sk
www.olp.sk

Ďalší partneri:

UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam
na Univerzite Komenského v Bratislave

Finančné granty:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR,

Národný projekt: Inštitút rodovej rovnosti

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

prostredníctvom IUVENTY – Slovenského inštitútu mládeže

Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR

Občianske združenie OLYMP

Pri organizácii a realizácii spolupracovali:

Národný projekt: Inštitút rodovej rovnosti, expertky

Centrum vzdelávania MPSVR SR

Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR

Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku

UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam na Univerzite Komenského v Bratislave

Občianske združenie OLYMP

Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku

Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR

ALUMNI klub finalistiek a finalistov OEP

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Cestovná kancelária LIPTOUR

Mediálni partneri:

Televízia LIPTOV

MY regionálny denník

RTVS

Prehľad tém esejí za ročníky I. – XV.

Ročník	Témy
I.	bez esejí
II.	Čo môžeme urobiť, aby sa intolerancia, diskriminácia a rasizmus stali minulosťou?
III.	Právo byť iný.
IV.	Nechcem s tebou sedieť v jednej lavici, lebo si...
V.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prečo chcem byť európskym občanom. 2. Európske tradície vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv 3. Je interrupcia slobodným rozhodnutím ženy? 4. Báľ som sa ísť do školy...
VI.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Byť tolerantný k druhým, a prečo? 2. Som vodičkar... 3. Ideme a ukážeme tomu farebnému, kam patrí... 4. Dokážeme sa vysporiadať s predsudkami v spoločnej Európe?
VII.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Som alebo nie som rasista? 2. Mám 54 rokov, stredoškolské vzdelanie a hľadám prácu. 3. Som nepatrný človečik malého národa vo veľkej Európe. 4. Civilizovaní ľudia by nemali stavať múry... 5. Osvienčim.
VIII.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Povinnosť mi prikazuje a svedomie mi bráni. 2. Každému sa raz zide rovnosť šancí. 3. „Nechcem byť žienka domáca...“ 4. Európska charta a euroobčan.
IX.	<ol style="list-style-type: none"> 1. ...a vôbec – dajme iným šancu (Každý iný všetci rovni) 2. Rovnosť príležitostí pre všetkých? 3. Kým si v škole, si len žiak. 4. Sloboda myslenia a slova v Európskej únii ako prostriedok boja proti netolerancii.
X.	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Zastavme domáce násilie voči ženám“ 2. Mám kamaráta Róma aj skína... 3. Prínos Európskeho parlamentu v oblasti ľudských práv 4. Význam náboženskej slobody a tolerance pre našu spoločnosť 5. Potrebuje demokracia obmedzenie slobody prejavu aby sa mohla brániť?

XI.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pred 20 rokmi ľudia voliť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú? 2. Chudoba cti netratí? (ľudová múdrosť v kontexte ľudských práv) 3. Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu nacionalizmu a násilia? 4. Čo znamená November 1989 pre ľudské práva.
XII.	<ol style="list-style-type: none"> 1. JA a TY spolu MY. 2. Narodil som sa bez identity, ako som k nej dospel? Nadobudol som ju? 3. V EÚ je 19 miliónov detí ohrozených chudobou v roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu 4. Holokaust – pripomínať, či zabudnúť? 5. Stačí spolucítiť s chudobnými deťmi? Čo by som urobil ja? 6. Predstav si, že by si sa narodil chudobný.../chudobná/
XIII.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obdivujem dobrovoľníctvo ... (Európsky rok dobrovoľníctva podporujúci aktívne občianstvo) 2. Spoločnosť je tým slobodnejšia, čím vzdelanejší sú jej členovia 3. Nenávisť na internete – ako jej čeliť? 4. Európsky parlament a boj proti obchodovaniu s ľuďmi 5. Mojm najľudskejším právom je ... 6. Gender quotas: Effective tool for empowering women or unfair?
XIV.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Škola základ života. A čo spoluzodpovednosť pri vzdelávaní? 2. Starší ľudia okolo mňa- čo mi dávajú a čo môžem ja dať im? 3. Nevadia mi menšiny, vadia mi protimenšinové postoje 4. Sacharovova cena Európskeho parlamentu tentoraz v rukách aktivistov Arabskej jari 5. „We didn´t get anything for free, why should we care about the poor?“ slovensky preklad: /My sme zadarmo nič nedostali, prečo by sme sa mali starať o chudobných?/
XV.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mladý človek a Európa. Možnosti vplyvu na jej ďalšie smerovanie. 2. Sú povolania, ktoré sa pre mňa nehodia? 3. Ženy v politike a politika pre ženy. 4. Nobelova cena za mier pre Európsku úniu – európsky príbeh (od vojenských konfliktov k mieru a spolupráci). 5. „Gender equality - what´s stopping it from becoming a reality?“ slovensky preklad: Rodová rovnosť - čo jej bráni v tom, aby sa stala realitou? Esej na túto tému je nevyhnutné písať v anglickom jazyku, podlieha osobitnému hodnoteniu OSN vo Viedni

7. Víťazné eseje

1. Mladý človek a Európa. Možnosti vplyvu na jej ďalšie smerovanie.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Tomáš Žilavý, Gymnázium Pankúchova, Pankúchova 6, 851 04 Bratislava

Čo môže robiť mladý človek po tom, ako dokončí strednú alebo vysokú školu? Zamestnať sa... tu, alebo v zahraničí. Až 11% mladých ľudí by za prácou natrvalo odišlo do zahraničia, 35% opýtaných by dochádzalo na takzvané „týždňovky“, uvádza portál SME.SK.

Aby sme mali možnosť uplatniť sa v zahraničí, mali by sme sa počas štúdia čo najčastejšie dostávať do kontaktu s cudzím jazykom. Ten by sa mal stať prostriedkom na komunikáciu a nie jedinou znalosťou, ktorou človek disponuje. Fakt, že žijeme v Európskej únii, ktorá nám umožňuje jednoducho navštevovať ostatné členské krajiny a spoznávať tak ich jazyk, často odlišnú kultúru a zvyky, nám uľahčuje štúdium cudzieho jazyka, ale aj prispôsobovanie sa kultúrnym rozdielom.

Každý človek je sociálna bytosť. Prispôbuje sa prostrediu, v ktorom žije, a zvykom, ktoré sú pre jeho krajinu typické. Všetky národy sú podľa nemeckého filozofa Herdera príznačné svojimi unikátnymi kultúrnymi prínosmi spoločnosti. Keď sa takto vyformovaná osobnosť ocitne v inom sociálnom prostredí, začne si uvedomovať rozdiely a iný prístup ľudí k spoločnosti. Napríklad vo Veľkej Británii sú ľudia uzavretejší, niekedy až prehnane slušní a strážia si svoje súkromie pred verejnosťou, naopak obyvatelia Talianska sú omnoho otvorenejší a energickejší. Nie je toto však len akési „zaškatulkovanie“ ľudí daného národa? Nie je to len stará spoločenská dogma? Ľudia sa menia, vzdelávajú a vďaka Európskej únii sa môžu lepšie rozvíjať navštevovaním iných krajín a spoznávaním rôznych kultúr. Ak teda mladý človek navštívi ktorúkoľvek krajinu v Európskej únii, zistí, že ľudia sú rôzni – komunikatívni, uzavretí, prívetiví aj neprijemní. To však neznamená, že miznú kultúrne rozdiely. Pre národ je dôležité si zachovať svoje kultúrne zvyky, ale nevnucovať ich iným národom. „Iba ten národ je slobodný, ktorý neberie slobodu ostatným národom“ povedal nemecký filozof Karl Heinrich Marx. Táto myšlienka potvrdzuje nutnosť zachovania charakteristických črt národov, aby sa z Európy národov nestal Európsky národ.

My mladí máme príležitosť a odvahu podporiť spoluprácu a prepojenie národov. Európska únia pre nás pripravuje mnoho projektov. Zapájajúc sa do nich rozvíjame medzinárodnú komunikáciu, vďaka nim môžeme vyjadriť náš názor na fungovanie spoločnosti a mnohí z nás sa pri stretnutiach s predstaviteľmi Európskej únie alebo Rady Európy vidia o pár rokov neskôr na ich miestach a plní nových nápadov.

Taktiež mnoho škôl organizuje rôzne akcie v spolupráci s Európskou úniou a so Zastúpením Európskej komisie na Slovensku. Napríklad naša škola založila „Európsky klub“, ktorý má približne 70 stálych členov a asi 100 ďalších dobrovoľníkov. Naš klub má za sebou už nejednu úspešnú akciu. Asi najvýznamnejšou, ktorej som sa zúčastnil, bolo stretnutie vybraných škôl z krajín Európskej únie v Európskom parlamente v Štrasburgu. Na tomto stretnutí sme mali

možnosť vyskúšať si prácu poslancov a diskutovať o rôznych aktuálnych témach v angličtine, nemčine, dokonca aj v španielčine, nakoľko boli prítomní mnohí kvalifikovaní tlmočníci. Na tejto akcii mal príhovor aj sám predseda parlamentu – Martin Schulz, ktorý s nami následne viedol diskusiu. Z členských krajín Európskej únie sa zišlo veľa mladých ľudí rôznych vekových skupín. Všetkých, ktorí sme tam boli, veľmi tešilo, že orgány Európskej únie prejavujú o nás – mladých – záujem a neberú naše rady a názory na ľahkú váhu. Práve tu sme si mohli skúsiť meniť a pripomienkovať všetky predložené návrhy tak, ako skutoční europoslanci, už v stredoškolskom veku.

Ďalšou akciou na našej škole bola nedávno zorganizovaná beseda v spolupráci so Zastúpením Európskej komisie na Slovensku, na ktorej bol prítomný aj vedúci tlačového a politického oddelenia, pán Andrej Králik, ktorý mal prednášku o finančnej budúcnosti Európskej únie a o jej rozpočte. S radosťou odpovedal na naše otázky, ktorých nebolo málo.

Po finančnej stránke by z môjho pohľadu mala byť Európa jednotná. Obchodovanie medzi krajinami a komunikácia na ekonomickej úrovni by tak bola oveľa jednoduchšia. Podobný názor mal aj pán Králik. Medzi nami sa našli aj skeptici, ktorí neverili, že takýto stav môže byť reálny, ale dozvedajúc sa viac o plánoch do budúcnosti sme ja aj moji spolužiaci zostali optimistickí. Nadalej je však čo vylepšovať a na čom pracovať, aby sme dosiahli čo najideálnejšie prepojenie z tohto ekonomického hľadiska.

Po kultúrnej stránke by sa podľa mňa mala zachovať istá rozmanitosť národov. Napriek tomu, že by sme my, mladí, mali navštevovať a spoznávať iné krajiny a kultúry, tie by si mali zachovať svoje národné a historické zvláštnosti. Veď najväčším potešením pre mladého človeka v tejto hektickej a takmer úplne „technologizovanej“ spoločnosti je poznávať nové, doteraz neznáme. Keby sa rozmanité kultúrne zvláštnosti a odlišnosti takpovediac zliali do jedného, premiešali by sa navzájom tak, že ďalšia generácia by už nevedela, čo je „naše“, a čo naopak „cudzie“. Do popredia by sa tak z môjho pohľadu dostali majoritné kultúrne črty a tie menšie by sa postupne v úzadí vytrácali.

Budúcnosť Európy a Európskej únie teda vidím v dvoch smeroch. Mala by sa medzi nami budovať ekonomická jednota a zároveň zachovávať národná rozmanitosť. Je potrebné pracovať na rozširovaní týchto princípov, pretože to je cesta k lepšej a stabilnejšej Európe. Dokážeme však hospodársky zjednotiť krajiny s tak rozdielnymi ekonomikami a zároveň zachovať potrebné kultúrne špecifiká a zabezpečiť pre všetkých rovnaké práva? Je to len na nás...

2. Sú povolania, ktoré sa pre mňa nehodia?

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ORRRP

Michaela Múčková, Stredná odborná škola Hotelových služieb a obchodu, Na Pántoch 9, Bratislava 831 06

Viete, že najlepšie cukrárske recepty pochádzajú z dielni majstrov cukrárov a podľa prieskumov sa muži, ktorí zostanú s bábätkom na materskej a rodičovskej dovolenke, dokážu oň postarať rovnako obetavo ako ich nežnejšie polovičky? Dokonca oni sami tvrdia, že deti sú vďaka ich výchove samostatnejšie.

Ženy zatiaľ šéfujú podnikom, ktoré zamestnávajú stovky mužov. Pilotujú lietadlá, riadia lokomotívy i kamióny. Lietajú do vesmíru. Sú členkami výskumných expedícií aj záchranných tímov...

Už ako malé dieťa som sa hrala na doktorku alebo právničku s úmyslom, že „keď budem veľká“ stanem sa ňou. Zapisovala som si do zošitov čudné poznámky a tvárila sa pri tom veľmi dôležito. Síce z mojej rodiny nikto nerobil doktora, ale k právu som mala vždy blízko. Tým, že môj otec robil policajta som sa od detstva pohybovala pri rôznych sporoch. Moji rodičia ma nikdy nenútili prijať ich názory, vždy mi nechávali priestor pre vlastné rozhodnutia a rešpektovali ich. Vždy som chcela istým spôsobom pomáhať ľuďom, a keďže k právu mám najbližšie už od malička, chcela som sa stať právnou zástupkyňou. Chcela by som prácu, kde sa dokážem sama rozhodovať medzi dobrým a zlým, kde môžem vidieť všetko aj z tej druhej strany. Myslím si, že právo toto všetko odzrkadľuje. Už v minulosti riešili ľudia medzi sebou spory a ja by som bola veľmi rada, keby som mohla tieto spory riešiť, aby boli istým spôsobom ľudia šťastnejší. Neznamená to, že ostatné povolania sú pre mňa nevhodné. Aj v súčasnosti študujem na strednej odbornej škole v odbore marketingový pracovník blok obchod, kde sa každodenne stretávam s rozličnými typmi ľudí. Môj odbor je založený na komunikácii s ľuďmi, pri práci v obchodných prevádzkach. Pri praxi v obchodných prevádzkach sa stretávame s rozličnými typmi zákazníčok a zákazníkov, pomáhame im pri výbere toho správneho produktu. V mojom odbore tak isto ako v mojej triede je väčšie zastúpenie dievčat ako chlapcov. Pre túto školu a pre tento odbor som sa rozhodla pre to, že som chcela školu, kde budem môcť pracovať s ľuďmi a hlavne, aby som získala nejakú prax. Síce sa nechcem vo svojom budúcom povolaní venovať takejto práci, som rada, že som mohla za štyri roky na tejto škole získať mnohé skúsenosti. Teraz už viem posúdiť ľudí aj z druhej stránky. Nielen ako zákazníčka, ale aj ako osoba, ktorá si prešla všetkým tým, čo ostatní zamestnanci obchodných prevádzok zažívajú a verte mi, že ľahké to teda nemajú. Ale nikdy som ani len neuvažovala o tom, že budem robiť napríklad kamionistku, alebo robotníčku. Neviem si predstaviť, ako by som to zvládla a popravde by ma takáto práca ani nenapľňala.

Kto určuje ľuďom aké povolanie by mali vykonávať? Existujú vôbec vhodné alebo nevhodné povolania? Kto rozhoduje o výbere povolania, ľudia sami, alebo spoločnosť a jej vžitá predstava?

Lovec zabíja mamuta, jeho žena udržiava oheň v jaskyni. Predstava, ktorá pretrvala tisícročia.

Ženy sa považovali za bytosti, ktoré museli upratať dom, navariť jedlo pre rodinu, obriaďiť deti a domácnosť a vlastne museli sa postarať o všetko, čo sa týkalo domácich prác. Pritom čo žena „pracovala“ doma, muž chodil do práce a zarábala peniaze. Týmto sa dostávame k najvýraznejšiemu rozdielu medzi oboma pohlaviami. Muž mal bezvýhradnú samostatnosť v otázke peňažnej situácie, pričom žena musela o peniaze žiadať, aj s dôvodom na čo ich vlastnej potrebuje. Peniaze dostala až vtedy, ak muž z uvážil, že budú peniaze dobre využité. Zjednodušene povedané, ženy v minulosti boli celkom závislé od svojho partnera.

Myslím si, že v dnešnej dobe stále ešte existuje veľký počet zamestnávateľov, ktorí síce formálne dodržiať rovné postavenie žien a mužov (ako v prístupe zamestnania, tak v prístupe k odmenám), ale v praktickej rovine tomu tak nie je. Teda aj keď sú formálne ustanovené pravidlá (predpisy) zakazujúce diskrimináciu, aj tak sa diskriminácia na trhu práce deje. Trh práce je štruktúrovaný podľa pohlaví. Rozdelenie na tzv. vhodné ženské a mužské profesie môžeme nájsť už v detskej literatúre, kde vystupuje napríklad pani učiteľka, pán rušňovodič. Stále aj

v dnešnej dobe sa nájdú zamestnávateľia, ktorí ženu neprijmú do zamestnania len pre to, že si myslia, že hneď ako nastúpi do práce otehotne, alebo ich výkon bude menší, ak bude ich dieťa choré. Rodová delba práce je rozdelenie platenej a neplatenej práce medzi mužmi a ženami v rámci súkromnej a verejnej sféry. Používajú sa aj výrazy delba práce na základe rodu, rodovo špecifická resp. rodovo stereotypná delba práce.

Povolania ktoré sú považované za čisto mužské práce sú napríklad betonár, murár, automechanik, robotník na stavbách, zvärač kovov a mnoho ďalších. Povolania, ktoré som uviedla sa doteraz považujú za čisto mužskú záležitosť. Ale čím ďalej, tým viac sa nájde žien, ktoré sú odhodlané preraziť aj v tejto oblasti.

Jaroslav Holeček, člen predstavenstva za personálnu oblasť spoločnosti Volkswagen Slovakia, a. s., hovorí: „V našej firme pracuje viac ako 10 percent žien v administratíve. Priamo vo výrobe však zamestnávame len 4 percentá žien, keďže ide o fyzicky náročnú prácu. Pracujú aj v montážnej hale, menej žien je v lakovni a karosárni. Máme však aj výlučne mužské pracoviská, napríklad v zvarovni, kde sa pracuje s ťažkými zväračmi kliešťami, čo by žena nezvládla fyzicky. Pokiaľ ide o prácu dám, sú oveľa vytrvalejšie, trpezlivejšie, ba aj pracovitejšie ako muži. Na niektoré činnosti, ktoré si vyžadujú trpezlivosť, je vhodnejšie zamestnať ženy, napríklad aj na našom personálnom oddelení je výrazná prevaha žien. Som veľmi rád, že máme vo firme aj dámy, pretože sú motiváciou pre mužov, ktorí pracujú na linkách.“

„Všetky ľudské bytosti bez ohľadu na rasu, vierovyznanie alebo pohlavie majú právo usilovať sa o svoje materiálne blaho a duchovný rozvoj v podmienkach slobody a dôstojnosti, ekonomického zabezpečenia a na základe rovnakých príležitostí. (Deklarácia o zámeroch a cieľoch medzinárodnej organizácie práce prijatej 10. mája 1944 vo Filadelfii)

Naša genetická výbava nás síce predurčuje na niečo viac a na niečo menej. S človekom sa vie pekne pohrať však aj výchova či vplyv prostredia. Nie je vôbec zarážajúce, ak dcéra kamionistu zostane verná volantú x-kolesovej obludy. Naopak, iná žena môže vyrastať v rodinnom podniku, napríklad reštaurácii a povie si, že toto nikdy robiť nechce. Sníva o práci lekárky či právničky. Je to individuálne a pre každého človeka iné. Je však úžasné, keď sa v oboch svetoch sklbi povolanie so záľubou.

Začína to malým dievčatom na ihrisku a pokračuje to cez skoro dospelé dievča, ktoré sa rozhoduje samostatne pre svoju budúcnosť či už štúdiom vysokej školy, alebo výberom povolania. Postavenie žien v dnešnej dobe je úplne odlišné ako bolo v minulosti. Väčšina žien chce byť nezávislá. Mení sa istý uhol pohľadu na prácu, ktorú v minulosti vykonávali čisto len muži. Ženy sa dostávajú tak povediac zo svojej „bubliny“ a začínajú pracovať na svojej kariére.

„Niekedy život donúti človeka siahnuť na hranice svojich možností,“ myslí si Mária Držiková zo Starej Turej. Jazdí na kamióne, no svoju prácu pokladá za celkom obyčajnú. Pôvodne sa vyučila za predavačku. Rozviedla sa a o deti sa chcela postarať aj z finančnej stránky, preto sa rozhodla pre prácu kamionistky. Kým je ona na cestách, o deti sa postará jej mama.

Bratislavčanka Jana Pittichová (35) mala k astronómii blízko od malička. Otec je astronóm a mama pracovala ako technička v astronomickom ústave. „Hovorí sa, že kto sa nikdy nedotýkal neba, nevie, ako bolí chodiť po zemi. A chodiť po zemi nám ženám v mužských topánkach je o to ťažšie.“ Astronómii sa venuje dodnes.

Myslím si, že rozdeľovať pracovný svet na mužský a ženský je už prežitkom a minulosťou, ale ešte stále je to prítomné hlboko v nás. Ženské ambície presadiť sa v mužskom svete sú dobrým

znakom napredovania spoločnosti a vedú k stieraniu rozdielov medzi dvomi pólmi. Mužský a ženský svet sa vzájomne dopĺňajú, inšpirujú a podnecujú. Je dobré, ak sú v pracovných kolektívoch zastúpené obe pohlavia. Prináša to lepšie nápady a pokojnejšiu atmosféru v tíme.

Peter Varga vyštudoval pedagogiku a telesnú výchovu a hovorí o sebe, že je športovec telom i duchom. Do materskej školy Babyschool v Bratislave spočiatku chodieval deťom predcvičovať telesnú výchovu. Napokon tam ostal ako učiteľ na plný úväzok. I napriek tomu, že jeho kamaráti si z neho uťahujú, neustále sa vypytujú ako sa má v ženskom prostredí. Rodičia jeho zverencov reagujú pozitívne na to, že v materskej škole sa o ich potomka stará muž. Podľa neho je práca s malými deťmi náročná, ale krásna.

Sú povolania ktoré sa pre mňa nehodia?

Verím, že mám právo si vybrať povolanie, ktoré je pre mňa splnením snov, túžob. Je dôležité, aby som sa rozhodla sama, aby som sa rozhodla bez prekážky či je povolanie pre mňa vhodné a či nie. Mám šancu zaužívané predstavy v skutočnom svete zmeniť a hľadať podobnosti, nie rozdiely. Keď sa pre niečo rozhodnem, zatnem zuby a idem za tým. Chcem totiž niečo dosiahnuť. Rozhodla som sa túto šancu využiť.

„Mladí ľudia by mali ísť za svojím snom, nech sa im zdá akokoľvek bláznivý a neuveriteľný. Ak sú o tom svojim sne presvedčení a veria mu.“ (Jana Pittichová, Lesk.sk)

3. Ženy v politike a politika pre ženy.

Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR

Dubovská Juliána, Gymnázium Mikuláša Kováča, Banská Bystrica

Tému žien v politike a politiky pre ženy chápem ako jednu z najdôležitejších výziev v rámci boja s rodovou nerovnosťou. Ako žena a ako človek s ľudskými právami som nespokojná s malým počtom žien v súčasnej politike. Znepokojuje ma , že je to tak aj napriek mnohým formálnym dohodám a záväzkom Slovenskej republiky o zlepšovaní tohto nedostatku. Kladiem si otázku ako je to možné a prečo je to tak. Jedinou odpoveďou je mi hypotéza, že politika sa neodohráva len na oficiálnej pôde a že jej neformálna časť sa nesie v duchu rodovej nerovnosti.

Na začiatok opíšem, ako vnímam pojmy politika, politik a politička. Politika je pre mňa predovšetkým sústava štátnych orgánov, ktorej úlohou je rozhodovať o ďalšom vývoji mojej krajiny a brať pri tom na vedomie moje požiadavky a potreby. Vďaka právam garantovaným vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv (VDLP- č.21- „Každý má právo, aby sa zúčastnil na vláde svojej krajiny buď priamo, alebo prostredníctvom slobodne volených zástupcov „) sa môžem a chcem zúčastňovať na rozhodovaní o záležitostiach štátu. Keďže sa vo svojom živote venujem aj iným veciam ako sledovaniu a kritickému premýšľaniu o stave a vývoji krajiny, napríklad škole, povinnostiach, oddychu, neostáva mi čas ani energia potrebná na objektívne rozhodovanie sa v štátnych veciach. Tomu predchádza dôsledná analýza situácie, neustále sledovanie informácií, vzdelanie a mnoho iných vecí. A tak zverujem túto prácu aj s mojim podielom moci političke či politikovi. Keďže jemu alebo jej dávam do rúk túto moc spolu s mojou zodpovednosťou za smerovanie štátu, vyberám si osobu, o ktorej si myslím, že sa k zverenej moci

bude správať tiež zodpovedne. Funkciu politika či političky preto vnímam ako môjho splnomocnenca vo veciach štátu.

Ak má politik, politička hájiť moje potreby mala by to byť osoba, ktorá mi je blízka názorami, hodnotami, ktorá rozumie mojim problémom a tomu čo ma trápi. Problémom skupiny rozumie najlepšie jej člen či členka. Ženy tvoria skupinu pozostávajúcu z vyše 50 % svetovej populácie. Spájajú ich postoje, potreby a trápia spoločné problémy odlišné od zvyšnej časti ľudí. Na základe týchto dôvodov cítia potrebu spájať sa a presadzovať sa aj prostredníctvom politiky. Tento fakt je najzákladnejším a najprirodzenejším dôvodom, pre ktorý majú ženy v politike svoje opodstatnené miesto.

Politické práva žien však neboli vždy samozrejme ani do takej miery, v akej ich chápeme dnes. Prvé úspechy v oblasti politiky – lepšie povedané, ich pripustenie do tejto oblasti- sa im podarilo na prelome 19. a 20. storočia. Aktívne volebné právo bolo priznané ako prvým Novozálandankám v roku 1893. Prvou krajinou, v ktorej mohli ženy voliť aj byť volené bolo od roku 1906 Fínsko. Na Slovensku majú ženy volebné právo od roku 1919.

Volby sú základným formálnym vstupom do politiky, uznanie volebného práva však automaticky neznamená politické zrovnoprávnenie pohlaví. Takmer sto rokov po jeho udelení je na Slovensku zastúpenie žien vo vysokej politike menej než päťtinové.

V súčasnosti chráni politické práva Sloveniek viaceré dokumenty. Najzákladnejším dokumentom je Všeobecná deklarácia ľudských práv, priznávajúca rovnaké práva a slobody všetkým bez rozdielu pohlavia. Diskriminácie aj na základe pohlavia zakazujú viaceré medzinárodné dokumenty ako Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (1966, platnosť v SR 1976) či Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (1966, platnosť v SR 1976). Medzi dokumenty sústreďujúce sa na ochranu politických práv patrí Opčný protokol k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach (1966, platnosť v SR 1991), Dohovor o politických právach žien (1952) alebo Politická deklarácia OSN. Na to, že proces začleňovania žien do politiky prebieha pomalšie ako sa čakalo, poukazuje aj množstvo vytvorených medzinárodných dohovorov, paktov a akčných plánov, ktoré často krát apelujú znovu a znovu na rovnaké ciele.

Príkladom nerešpektovaného dokumentu je Pekingská akčná platforma. Tento dôležitý dokument je považovaný za kľúčový dokument v oblasti zrovnoprávnenia žien a mužov. V roku 1994 bol schválená na pôde OSN a v roku 1995 podpísaná 186 krajinami sveta, medzi ktorými bolo aj Slovensko. Jedna z dvanástich problémových oblastí, na ktorú sa podľa nej treba zamerať je „ nerovnosť žien a mužov v politike a v rozhodovacích procesoch na všetkých úrovniach a nedostatočné mechanizmy posilňovania pozície žien „ . Tretím bodom platformy je záväzok tvoriť politiku zameranú na dosiahnutie rodovej rovnosti. Za nedorozívanie týchto a iných záväzkov boli slovenskí politici kritizovaní nie len miestnymi mimovládnyimi organizáciami ale aj samotnou organizáciou OSN.

V súčasnom európskom diskurze už niet pochyb o tom, že prítomnosť žien v politike je prínosná. Jedným z pilierov demokracie, ku ktorej sa hlási aj naša republika je pluralita politiky – teda prítomnosť aj politiky, ktorú tvoria ženy. Inou dôležitou charakteristikou demokracie je vláda väčšiny- v tomto prípade rovnocenné postavenie dvoch približne rovnako veľkých skupín s povinnosťou vzájomného rešpektu a tolerancie. Nehovoriac o rovnosti šanci či garancie ľudských práv. Prítomnosť žien v politike slúži aj na realnejšie zobrazenie stavu krajiny. Tak

veľká skupina populácie akou sú ženy, prináša nové postrehy a zistenia, ktoré by bez jej účasti ostali nediskutované alebo diskutované len skupinami, ktorých sa problémy priamo nedotýkajú (muži). Nie je predsa možné, aby boli problémy skupiny tvoriacej polovicu populácie dostatočne vyriešené bez jej adekvátneho zastúpenia na procese riešenia týchto problémov. Výskumy dokazujú, že vysoká účasť žien v politike kladne ovplyvňuje ekonomické napredovanie krajiny.

Na Slovensku je v súčasnosti zastúpenie žien v politike veľmi nízke a nedávne zmeny tento stav nijako nezlepšujú. Počet ministeriek ostal rovnaký – jedna. Od júla roku 2010 do októbra 2011 bola na poste premiérky krajiny žena, nahradil ju muž. V posledných parlamentných voľbách sme zvolili do NRSR len 24 žien, čo je menej ako v minulom volebnom období keď ich bolo 30. Podiel poslancov a poslankyň v národnej rade je približne 5 ku 1. Pomer mužov a žien v populácii je 1 k 1.

Ak existujú právne dokumenty chrániace pôsobenie žien v politike, ak existujú zjavné dôvody na to, aby ženy v politike boli, prečo ich je stále málo? Prekážky, ktoré ženám bránia vo vstupe do politiky sú skryté.

Jednou z prekážok je podceňovanie vodcovských či iných schopností političky mužmi aj ženami. Tento dôvod je dôsledkom rodových stereotypov v populácii. Mnohým ľuďom dobre živý a zakorenený stereotyp nedovoľí posúdiť kandidátku objektívne. Stereotyp nepripúšťa odlišnosti jednotlivca od skupiny. Že stereotypy sú stále živé aj u nás dokazuje prieskum názorov adolescentných dievčat a chlapcov. Vlastnosti charakteristické pre ženy, sú podľa nich súcit, srdečnosť, ženskosť, citlivosť a odvaha, zatiaľ čo pre chlapcov boli vybrané vlastnosti mužskosť, sebestačnosť, sila súťaživosť a odvaha. Keďže vlastnosti, ktoré sú tradične prisudzované mužom, sú v našej spoločnosti považované za veľmi dôležité pre život ako taký a ešte dôležitejšie pre politickú kariéru, vlastnosti charakterizujúce ženy ostávajú druhradé a teda menejcenné.

Častý stereotyp je, že protredie politiky je prostredím agresie, ktoré si vyžaduje „ ostré lakte“ a teda v tomto prostredí sa samotné ženy necítia dobre. Toto tvrdenie jednak vyplýva z vlastností stereotypne prisudzovaných ženám, ktoré som spomínala vyššie. Zaujímavé je aj zamyslenie sa nad tým či je politika, ktorá vyčleňuje skupinu občanov z procesu rozhodovania na základe ich vlastností správna a či by sa náhodou nemala zmeniť. Prístup občanov k rozhodovaniu predsa nie je založený na ich osobných vlastnostiach ale je garantovaný ich základnými ľudskými právami.

Ďalšou bariérou je nedostatok času spôsobený delbou práce v spoločnosti. Kubánska disidentka v jednom rozhovore vyhlásila, že kým navarí obed pre manžela, ľudské práva na Kube musia počkať. Delba práce je aj na Slovensku stále zaťažená stereotypmi. Po skončení osemhodinového pracovného času sa väčšina žien musí vrátiť do domácnosti, aby sa postarala o domáce práce, deti či iných rodinných príslušníkov odkázaných na pomoc rodiny – pojmu, ktorý sa v tejto oblasti častokrát zužuje len na ženu. Tej neostáva čas na ďalšie vzdelávanie, či vyhľadávanie príležitostí na rozširovanie svojich pracovných kontaktov. Ak aj áno, objem tohto času sa nedá porovnať s objemom, ktorý majú k dispozícii muži, nezatažený neplatenou prácou pre domácnosť. Zlepšiť túto situáciu by mohla zmena vnímania neplatennej práce spoločnosťou. Napríklad prostredníctvom zníženia pracovného času osoby, ktorá sa stará o roddinného príslušníka čím by bola hodnota tejto práce verejne priznaná. Pomôcť by mohli aj kvalitné a cenovo dostupné služby pre dennú opateru detí a opateru starších ľudí poskytované štátom. Zaujímavý je napríklad prístup Islandu, kde si tretinu rodičovskej dovolenky musí vybrať otec,

tretinu matka a o zvyšnej tretine sa môžu rodičia rozhodnúť sami. Je to skvelý príklad vyváženia starostlivosti o rodinu medzi obe pohlavia.

Kolobeh neviditeľných prekážok na ceste žien do politiky udržujú vo funkčnosti najmä muži. Politika nie sú len zasadania NRSR, pracovné dni na Úrade vlády či medzinárodné zmluvy. Politika sa odohráva aj na neformálnych stretnutiach, poľovačkách, hokejových zápasoch alebo v krčmách pretože politika je aj o získavaní kontaktov, finančnej či mocenskej podpory, bez ktorej by si len málokto politik či politička mohla dovoliť napríklad volebnú kampaň. Pri neformálnych stretnutiach tohto typu ide častokrát o takmer čisto mužské zloženie spoločnosti.

Postavenie žien v politike je nevyhovujúce z hľadiska medzinárodných dokumentov a čo je dôležitejšie, je znevýhodňujúce pre ženy samotné. Skrytosť dôvodov pre ktoré sa tak ťažko dostávajú do politických štruktúr je veľkou prekážkou. Jedinou cestou je však len odkrývanie týchto bariér samotnými politikmi a političkami. Ich zviditeľňovanie obyvateľmi a obyvateľkami krajiny. Pri písaní tejto eseje ma prekvapilo ako málo žien političiek píše konkrétne o tom s akými ťažkosťami sa na ceste do politiky stretli. Želám sebe aj všetkým dost odvahy a sily aby sme voči nepomenovaným problémom bojovali a hovorili o nich. Som presvedčená, že je to jediná možnosť ako uplatniť právo žien na rozhodovanie o krajine tak ako to každy a každému z nás prináleží.

Bibliografia:

Aspekt.sk

Ruzovymodrysvet.sk

Wikipedia.sk

zenskaloby.wordpress.com

www.humannageografia.sk

www.europskyparlament.sk

statistics.sk

4. Nobelova cena za mier pre Európsku úniu – európsky príbeh (od vojenských konfliktov k mieru a spolupráci).

Európsky parlament Informačná kancelária na Slovensku

Šramková Vanesa, Gymnázium, Komenského 2/1074, Partizánske

Nelson Mandela, Jimmy Carter, Wangari Maathai, Matka Tereza, Martti Ahtisaari, Barack Obama... Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu, Lekári bez hraníc, Mierové sily OSN, Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov, Medzinárodný výbor Červeného kríža, Amnesty International... Jednotlivci i organizácie. Mohla by som pokračovať a uvádzať ďalšie a ďalšie mená. Čo ich vlastne spája? Všetci sa významne pričínili o boj za ľudské práva, hlásali myšlienky tolerancie, porozumenia, solidarity a bratstva medzi národmi, aktívne bojovali za mier. Výnimočnosť Nobelovej ceny za mier spočíva aj v tom, že sa udeľuje nielen jednotlivcom, ale aj organizáciám.

10. decembra 2012 na každoročnom ceremoniáli v Oslo toto prestížne ocenenie pripadlo Európskej únii. Môžeme tvrdiť, že aj takmer 500 miliónom euroobčanom. Ešte nikdy v histórii

nemalo ocenenie taký masový charakter. Toto rozhodnutie vyvolalo rozporuplné reakcie aj v samotnej EÚ. Prečo práve táto organizácia? Veď Európa sa zmieta v kríze, jednotlivé krajiny bojujú s recesiou, rastú sociálne nepokoje, ľudia sa obávajú budúcnosti.

Európska únia je medzinárodná organizácia, ktorá má vo svojom rodnom liste uvedený dátum 1.11.1993, vtedy nadobudla platnosť Zmluva o Európskej únii prijatá na summite v holandskom Maastrichte. Jej začiatky však siahajú oveľa hlbšie do histórie, niekoľko desaťročí späť, keď európske krajiny sužoval hlad, bieda a tiene tragických osudov ľudí sa tiahli snád' za každou rodinou. Ukázala sa nutnosť položiť základy pre mier, ktorý by panoval vo všetkých zničených krajinách. To, čo sa najskôr zdalo nemožné, neskôr začínalo naberať reálne kontúry a všetkým, ktorí už nechceli trpieť, svitla nová nádej. Avšak cesta za niečím, čo by malo byť ľudsky prirodzené a samozrejme, nebola vôbec ľahká.

Obrovským vojenským konfliktom, ktorý zasiahol obyvateľov Európy v plnom rozsahu, bola prvá svetová vojna. Za štyri roky, počas ktorých o život prichádzali aj nevinní, ženy, deti, sa do nej zapojil takmer celý svet. Predohrou jej vypuknutia boli konflikty balkánskych národov, ktoré sa snažili vymaniť spod tureckej nadvlády a získať vytúženú slobodu. Na vojnu pripravené Nemecko, nespokojné s rozdelením sfér vplyvu a usporiadaním sveta, hľadalo na jej začatie prijateľnú zámenku. Atentát na rakúskeho následníka trónu Františka Ferdinanda d'Este v Sarajeve roku 1914 prišiel vhod a po vyhlásení vojny Rakúsko--Uhorska Srbsku sa nedočkavé Nemecko okamžite pridalo. A čo balkánske problémy? Tie ešte ani zďaleka neboli vyriešené.

Prvá svetová vojna bola najväčším ozbrojeným konfliktom v celých dovtedajších dejinách ľudstva, jej rozsah bol enormný a znamenala aj prvú jednoznačnú genocídu.

Za definitívny koniec vojny sa považuje prímerie z 11. novembra 1918, podpísané Nemeckom vo vagóne v Compiègnskom lese, ktoré začalo platiť o jedenástej hodine toho istého dňa. Európu vojna stála zhoršením hospodárskej situácie a zmenu v usporiadaní štátov alebo vznik či zánik niektorých. Na troskách Rakúsko-Uhorska vzniklo niekoľko samostatných štátov. Ale aj napriek obrovským materiálnym škodám boli oveľa hrozivejšie následky a dopady na psychiku ľudí. Tých, ktorým vojna nezobrala otcov, bratov či synov, obrala o ďalších príbuzných a blízkych španielska chrípka. A v tom správnom momente, kedy si už nikto nevedel predstaviť vieru v lepší život a nádejnú budúcnosť, vstúpil na scénu muž menom Adolf Hitler. Našiel by sa snád' človek, ktorý nepozná toto meno? Som presvedčená, že asi nie. Jeho ohavné zločiny sú momentom pre ľudstvo, kam až ho môže zaviesť túžba po moci a ovládaní iných, panovačnosť, nadutosť. Sám Hitler sa ako mladý zúčastnil prvej svetovej vojny, v ktorej preukázal bezpodmienečnú poslušnosť voči nadriadeným dôstojníkom. Do pozornosti ľudu sa začal zapisovať až ako nádejný politik s veľkými sľubmi a falošnou nádejou, ktorú dával každému. To vysvetľuje, prečo za ním išli davы - neúspech predchodcov obrátil vo svoj prospech, z ktorého neskôr sám profitoval, zatiaľ čo ostatných nechával vyhľadávať a zatvárať do plynových komôr. Toto zverstvo sa, našťastie, skončilo po šiestich rokoch. Svet za to však zaplatil krutú daň, vyhaslo takmer 65 miliónov ľudských životov.

Zjednotení v rozmanitosti

Po ničivej vojne sa naplno ukázala potreba zachovania dlhodobejšieho mieru. Európania museli hľadať to, čo ich spája, nie to, čo ich rozdeľuje. Európa - kolíska novodobej kultúry, vzdelanosti. Boli sme nútení zahľadiť sa do budúcnosti a položiť si zásadné otázky. Kam smerujeme,

čo chceme dosiahnuť, ako chceme žiť? Jedinou možnou cestou sa javila spolupráca, prehlbovanie tolerance, integrácia. V globalizovanom svete nie je miesto pre osamotených.

Prvým dôležitým krokom na ceste k integrácii bolo založenie Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ v roku 1951 v Paríži, Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre jadrovú energiu v roku 1957 v Ríme. Ich spoločnými zakladateľmi boli Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Francúzsko, Nemecko, Taliansko. Krajiny, ktoré v 2. svetovej vojne stáli na rozličných stranách barikády, ukázali, že sú schopné a ochotné spolupracovať. Od roku 1967 sa začal používať jednotný názov Európske spoločenstvo.

Boli to dôkazy toho, že Európa je na správnej ceste k vytúženému mieru. Bolo už len potrebné túto myšlienku spolupráce rozšíriť aj medzi iné národy. Medzi prvými sa pridali Írsko, Dánsko a Veľká Británia, neskôr sa táto myšlienka začal šíriť aj inými smermi - južne, vďaka Španielsku, Portugalsku a Grécku a taktiež severne, vďaka Fínsku či Švédsku. Dnes má Európska únia 27 členských štátov.

Snáď najdôležitejším krokom aj pre nás, obyčajných občanov, bolo vytvorenie Európskeho parlamentu. Prečo najdôležitejším? Je to volený orgán zastupujúci všetkých občanov Európskej únie a teda môžeme nepriamo participovať na rôznych jeho rozhodnutiach.

Vďaka existencii EÚ životná úroveň ide z roka na rok nahor a osobitné kultúry a menšiny v každej krajine majú neustále možnosť rozvíjať sa. Aj vďaka nej je v členských krajinách demokracia. Tieto krajiny by si individuálne svoje miesto pod Slnkom určite nenašli tak ľahko a rýchlo ako v spojení s ostatnými krajinami. Európska únia je silnejšia, keď je zložená z častí, nie keď je na ne rozdobená. Budúcnosť je v integrácii, nie v polarizácii.

Pohľad do histórie ma prinútil zamyslieť sa. Prečo vznik takéhoto spoločenstva na seba nechal tak dlho čakať? Prečo ľuďom nestačila jedna vojna? Prečo sa milióny trpiacich nedokázali vzoprieť tej menšej skupine pod silným vplyvom Hitlera? Prečo sa niektorí tak dlho nečinne prizerali, zatiaľ čo on vyvražďoval obyvateľstvo? Sú to otázky, ktoré trápili, trápia a ešte budú trápiť mnohých. Odpoveď na ne nie je jednoduchá. Teraz však už viem, že pokiaľ Európska únia existuje a pokiaľ bude šíriť myšlienky spolupráce aj medzi ostatnými krajinami, môžeme žiť bez strachu z vypuknutia ďalších konfliktov. Musíme veriť, že sme schopní vyriešiť svoje problémy a rozporu pokojnou cestou.

Práve toto mierové poslanstvo, podpora stability a zmierenia v Európe primälo Nobelov výbor udeliť cenu za mier práve Európskej únii. Nájdu sa však aj takí, ktorí toto rozhodnutie znevažujú, zosmiešňujú. Je fakt, že EÚ cenu preberala v čase krízy. Treba ju však chápať ako ocenenie mnohoročného úsilia o šírenie demokratických myšlienok a boja za dodržiavanie ľudských práv. Na druhej strane je to aj výzva k ďalšej spolupráci, aby sa už nikdy nepresadil nacionalizmus v takej vyhrotenej podobe, ako sme boli svedkami počas poslednej svetovej vojny. Herman van Rompuy, predseda Európskej rady, pri preberaní Nobelovej ceny za mier skonštatoval, že čoraz väčší počet štátov EÚ stojí za obrovským úsilím spoločného cieľa - vytvárania kontinentu mieru a prosperity. A Európa je teraz doslova nositeľom prosperity.

Udržať mier a rozvíjať demokratické princípy aj v dnešnom ťažkom a zložitom období, posilniť istoty a nádeje do budúcnosti musí byť spoločnou prioritou všetkých členských štátov Európskej únie, prioritou každého jedného človeka. Aj preto môžeme udelenie tohto ocenenia chápať ako inšpiráciu do ďalšej práce pri stabilizácii pomerov na našom kontinente, presadzovaní slobody, tolerance a zmierenia.

5. „Gender equality - what's stopping it from becoming a reality?“

slovenský preklad: Rodová rovnosť - čo jej bráni v tom, aby sa stala realitou?

Esej na túto tému bolo nevyhnutné písať v anglickom jazyku, podliehala osobitnému hodnoteniu OSN vo Viedni

Informačná služba OSN Viedeň

Vician Štefan, Gymnázium Janka Kráľa, Zlaté Moravca

“Gender equality is more than a goal in itself. It is a precondition for meeting the challenge of reducing poverty, promoting sustainable development and building good governance“

Kofi Annan

Have you ever thought about the importance of equality between men and women? And why it still remains an unsolved problem in 21st century? Why are some people reluctant to equalise women with men? I believe that these are the questions we should answer and solve before calling ourselves a true democratic society. I am strongly convinced that women and men should be treated as equals.

Firstly, it is important to mention gender inequality in the workplace. Did you know that in many cases women earn less than men for the same job position? The average difference between men's and women's hourly earning is called “the gender pay gap” as defined by The European Commission. For instance, the average gender pay gap in the European Union is 17.5 % (in the 27 EU Member States in 2008). There were considerable differences between the Member States, with the pay gap ranging from less than 10% in Italy, Slovenia, Malta, Romania, Belgium, Portugal and Poland to more than 20% in Slovakia, the Netherlands, the Czech Republic, Cyprus, Germany, the United Kingdom and Greece and more than 25% in Estonia and Austria. However, some people claim that majority of the wage gap is not due to explicit discrimination, but rather is due to differences in the choices made by each gender. From my point of view I think that discrimination of women in the workplace is responsible for this. I am also strongly convinced that women deserve the same paygrade as men. Furthermore, another important thing to mention is that world of business is still dominated by men. It is a sad fact that women have to work much harder to earn a leading position in management, politics etc. It seems to me that for some reason some men cannot stand the idea of woman being in charge. You might have also heard some people saying that some jobs are not suitable for women. I personally do not agree with that and I would not mind if my car mechanic was a woman. So what? Nowadays many people unfortunately still do not get this but on this continent we have (or should have) freedom at least that is what The European Convention on Human Rights and other important documents such as constitutions ensure. Everyone has the right to choose the most suitable job for them, the option to pick the job that we like to do and enjoy. That applies to everyone. Then why should be women treated any differently? So what if woman wants to be goalkeeper or astronaut? In my opinion there is nothing wrong or weird about that. The bottom line is that woman have the right to choose any job they want whether men or the society like it or not. In addition we must not forget about other problems in the workplace that women are forced to cope with or endure sometimes even on daily bases such

as: sexism, sexual harassment and gender discrimination that sometimes may result even in humiliation. As for me I think that these horrible actions must be eradicated not only from the workplace but from states all over the planet overall.

Secondly, we should all think about the status of women in politics. Women in government in the modern era are under-represented in most countries worldwide, in contrast to men. I am inclined to believe that this is one of the best and saddest examples of gender inequality. I would like to start with mentioning the state of women in politics in the Slovak Republic. The recent early elections in 2012 showed the clear difference between men and women. Out of 150 seats in The National Council (the national parliament of Slovakia) only 24 seats were filled with women. Do you see that incredible difference? Only 24 women were elected to The National Council and the remaining seats were filled with 126 men. To be honest I was shocked when I first heard the numbers. The only explanation that I can give is that the men had a stronger campaign than women and that the political parties had more men as their electoral candidates. Another reason is that our minds and way of thinking are still tied up with the past (I will elaborate on that later). Despite the election results I must show my appreciation to our government because out of four positions for Vice-President of Slovak parliament three of those positions were filled with women (Jana Laššáková, Renáta Zmajkovičová and Erika Jurinová). Despite this success, when it comes to The Government of the Slovak Republic 12 of our Government Ministers are men and only 1 Government Minister is a woman (Minister of Health – Zuzana Zvolenská). I think this also shows a clear picture of the state of women in politics of the Slovak Republic. It is important to note that this situation is not only in Slovakia but also in other countries.

In addition, I am very pleased that women are increasingly being politically elected to be heads of the state and government. More than 20 countries currently have a woman leading office as the head of the national government, and the global participation rate of women in national-level parliaments is nearly 20%. It is also very important to state that some countries are really trying to solve this issue. For example, a number of countries are exploring measures that may increase women's participation in government at all levels, from the local to the national. The top countries with the greatest representation of women in national parliaments in the world are: Rwanda (56.3%), Andorra, Cuba, Sweden, Seychelles and Finland (42.5%). Let us not forget that increasing women's representation in government is necessary to achieve gender equality. I am confident that these numbers will increase even further if we keep this in mind.

Thirdly, I am convinced that we need to explore the past and learn from it in order to reach the ultimate goal – gender equality. Let us look at the position of women in the past. It is a sad fact that women in the past did not have any rights at some point. Even sadder thing is that sometimes they were not even considered as a human. Another thing that is certain: they were not equal to men. In the past they had to obey men all the time. Now you may be wondering why I am mentioning this. There are two important reasons for that. The first is to show that 21st century is a significant progress for gender equality. The second is to demonstrate that some people have not forgotten about the past and still carry this sick burden in their minds. I assume that the past is the main obstacle between humanity and gender equality. The past habits and past way of thinking of some people are making gender equality a very hard goal to achieve. Some members of our society still expect women to sit at home, take care of the children and household. Let us not forget that it takes two people in marriage to manage the

household and to bring up the children. The healthy grow of family and society in general can from my point of view be only achieved by treating women and men equally at all times and at all cost. Some men are still considering themselves to be the only bredwinners for the family. Others hate to admit that in some cases women can be much more capable than men. To be honest, I have no idea why certain men keep doing it like this. Some people simply excuse it with men's stubbornness. But why should women suffer from the consequences of such inappropriate behaviour? Why should they pay the price for some men's "hero" or "macho" complex? Simply we must ensure that this kind of injustice will be removed or eradicated from our modern society – democratic society. Furthermore, I think that it is the time to admit that what had happened to women over the course of our history was horrible and unacceptable. As for me I am very sad that they had to endure through all of that. But also I would also like to thank them because despite the men's behaviour, they are still standing by them. The women should have been treated very differently. If you ask me, they definitely should have been treated as equals from the very beginning of humanity. Women have earned the right to be treated as equals by their efforts, pain and all the hard work.

All things considered, I really do think that 21st century is a huge step forward and progress for women and gender equality in general if we compare it with past centuries. No one cannot deny that. However, if we look at our incredible technological progress and all the wonders that humanity managed to create over the course of our short history, it is very sad that we were unable to solve gender equality issue sooner. Now I would never dare to say that this process is already finished, there is still a long journey ahead of us. I think we have established that gender equality is huge problem that our society is sufferening from. It should not be treated easily but with real care. But let us not forget that the real thing that always matters are actions not strong words. We have to let go of our past and stereotypes and learn from the mistakes of our ancestors. I am strongly convinced that in this modern age there are no real obstacles that would unable us to achieve gender equality except our ignorance, carelessness stubbornness and laziness. I hope to see this achievement happen in my life. I will pray for that every day. In addition I would also like to state that this was an incredible honour for me to write and think about this issue. Allow me to conclude this essay with a quote from Nicholas D. Kristof:

"In the nineteenth century, the central moral challenge was slavery. In the twentieth century, it was the battle against totalitarianism. We believe that in this century the paramount moral challenge will be the struggle for gender equality around the world."

8. Test pre krajské kolo XV. ročníka Olympiády ľudských práv - úlohy

Milé súťažiaci, milí súťažiaci,

test obsahuje 25 úloh a na ich vypracovanie máte 45 minút. Každá úloha má jedno správne riešenie. Každá správne vyriešená úloha je hodnotená 3 bodmi. Získať môžete 75 bodov. Pozorne si prečítajte text a riešenie vpište do odpovedového hárku. Ak sa pomýlite, predošlú voľbu zreteľne prečiarknite (X) a uveďte iné riešenie. Nejde o to, či si správne pamätáte texty dokumentov, ide o to, ako rozmýšľate a či sa zaujímate o dianie u nás a vo svete.

Úloha 1

Všeobecná deklarácia ľudských práv (ďalej 'VDLP') v článku 1 stanovuje:

- a) Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovnakí v dôstojnosti a v postavení.
- b) Všetci ľudia sa rodia rovní v dôstojnosti, právach a rozume.
- c) Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní si v dôstojnosti a vo svedomí.
- d) Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní si v dôstojnosti aj v právach.

Úloha 2

VDLP v článku 2 hovorí: Každý je nositeľom všetkých práv a slobôd, ktoré zakotvuje táto deklarácia, bez ohľadu na

- a) odlišnosti akéhokoľvek druhu.
- b) geografické a politické odlišnosti.
- c) to, či je živý alebo mŕtvy.
- d) odlišnosti stanovené vládami.

Úloha 3

VDLP v článku 3 ustanovuje: Každý má právo na

- a) rovnaký život a slobodu.
- b) život, slobodu a osobnú bezpečnosť.
- c) rodinu, spoločnosť a štát.
- d) slobodnú lásku, šťastie a zdravie.

Úloha 4

Podľa článku 7 VDLP:

- a) Všetci sú pred zákonom slobodní.
- b) Všetci sú pred zákonom rovnakí.
- c) Všetci sú si pred zákonom rovní.
- d) Všetci sú si pred zákonom rovnako nerovní.

Úloha 5

Podľa VDLP má vzdelanie smerovať k

- a) plnému rozvoju ľudského jedinca sledujúceho svoje vlastné ciele.
- b) samostatnému a ničím neohraničenému rozhodovaniu sa ľudskej osobnosti vo svojich vlastných veciach.
- c) posilneniu vedomia o relatívnosti dodržiavania ľudských práv a slobôd v prostredí štátu.
- d) plnému rozvoju ľudskej osobnosti a k posilneniu úcty k ľudským právam a základným slobodám.

Úloha 6

Podľa Ústavy Slovenskej republiky (ďalej 'SR') Základné práva a slobody sú

- a) nespochybniteľné, nepremlčateľné a večné.
- b) neodcudziteľné, neodňateľné, neporušiteľné a nezrušiteľné.
- c) neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.
- d) neoddeliteľné, neoddiskutovateľné a globálne.

Úloha 7

V zmysle Ústavy SR nemožno nikoho pre jeho rod alebo iné postavenie

- a) poškodzovať alebo znevýhodňovať.
- b) zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.
- c) poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.
- d) poškodzovať alebo zvýhodňovať.

Úloha 8

V Ústave SR sa uvádza, že: Každý má právo na

- a) zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.
- b) priznanie osobnej dôstojnosti, povesti a mena.
- c) vyznávanie ľudskej dôstojnosti, osobnej počestnosti, dobrej povesti a dôstojnej cti.
- d) udelenie ľudskej a občianskej cti, zachovanie povesti a mena počas celého života.

Úloha 9

Slovami Ústavy SR

- a) Vlastníctvo oslobodzuje.
- b) Vlastníctvo zaväzuje.
- c) Vlastníctvo zväzuje.
- d) Vlastníctvo sa zakazuje.

Úloha 10

Podľa Ústavy SR: Volebné právo

- a) je všeobšiahle, rovnaké, priamočiare alebo sprostredkované.
- b) je globálne, národné, skupinové, individuálne a vykonáva sa priamo.
- c) je pre každého rovné, rovnako povinné, priame a verejné.
- d) je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním.

Úloha 11

V Ústave SR sa uvádza, že: Predmetom referenda

- a) nemôžu byť žiadne práva a slobody, dane a obchody.
- b) nemôžu byť občianske práva a slobody, dane a hrubý domáci produkt.
- c) nemôžu byť základné práva a slobody, dane, odvody a štátny rozpočet.
- d) môže byť čokoľvek, kdekoľvek a kedykoľvek.

Úloha 12

Podľa Ústavy SR: Verejný ochranca práv...sa...podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri

- a) konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy...
- b) konaní a rozhodovaní orgánov verejnej správy...
- c) nekonaní a nečinnosti orgánov verejnej správy...
- d) nečinnosti orgánov verejnej správy...

Úloha 13

Ženy ako pracovné sily sú v SR najsilnejšie zastúpené v/vo

- a) zdravotníctve, sociálnych službách a školstve.
- b) vrcholovej politike, súdnictve a strednom podnikaní.
- c) podnikateľskej sfére, polícii a sociálnych službách.
- d) súkromnom sektore, miestnej politike a školstve.

Úloha 14

Dokumentárny film režiséra Jara Vojteka *Cigáni idú do volieb* je o

- a) slávnej cigánskej primáške menom Cinka Panna.
- b) Adamovi, rómskom chlapcovi z osady.
- c) Vladovi Sendreiovi, primášovi cigánskej kapely.
- d) dvoch hrdých a neskrotných osobnostiach, Zobarovi a Rade.

Úloha 15

Kolko žien bolo zvolených do Národnej rady SR vo voľbách roku 2012 ?

- a) 77 b) 59 c) 24 d) 11

Úloha 16

Kolko poslancov a poslankýň podporilo uzákonenie registrovaných partnerstiev v Národnej rade SR (v novembri 2012) ?

- a) 154 b) 74 c) 34 d) 14

Úloha 17

Európsky systém ochrany ľudských práv je najrozsiahlejší a považuje sa za najúčinnnejší. Zahrňa predovšetkým

- a) Radu Európy, Európsku úniu, Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe.
b) Radu OSN pre ľudské práva, Radu Európy, Európsku úniu.
c) Európsku úniu, Organizáciu pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Radu Európy.
d) Radu Európy, Európsku úniu, Skupinu G8.

Úloha 18

Európska komisia upriamuje pozornosť Európaniek a Európanov na vybrané problematiky. Európsky rok 2012 bol zameraný na

- a) aktívne starnutie a solidaritu medzi generáciami.
b) boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.
c) rovnaké zaobchádzanie a rodovú rovnosť.
d) vzdelávanie detí a mládeže.

Úloha 19

Ktorá európska krajina drží svetové prvenstvo v počte žien, ktoré sedia v poslaneckých kreslách?

- a) Slovensko. b) Francúzsko. c) Fínsko. d) Taliansko.

Úloha 20

Nobelova cena za mier 2011 pripadla

- a) trom ženám. b) jednej mimovládnej organizácii.
c) dvom politikom. d) jednej občianskej aktivistke.

Úloha 21

Nobelovu cenu za mier dostala v roku 2012

- a) Rada Európskej únie.
- b) Rada Európy.
- c) Európska únia.
- d) Európska komisia.

Úloha 22

Nová smernica Európskej únie zakázala v r. 2012 používať faktor pohlavia pri určovaní

- a) poplatkov za prijímacie konanie na vysoké školy a školného.
- b) poisťného v povinnom zmluvnom poistení motorových vozidiel.
- c) zastúpenia mladých ľudí vo vede a výskume.
- d) vstupu do ozbrojených síl členských krajín a vojenských misií.

Úloha 23

Pätnásťročnú Malalu Jusúfzaiovú postrelilo na jeseň 2012 radikálne hnutie Taliban za to, že obhajovala právo rovesníčok na vzdelanie. Odvážna školáčka pochádza

- a) zo Sýrie.
- b) z Palestíny.
- c) zo Saudskej Arábie.
- d) z Pakistanu.

Úloha 24

Všetky dospelé ženy oslovujeme v súlade s normami etikety

- a) podľa veku – slečna alebo pani alebo teta.
- b) podľa stavu - slečna alebo pani.
- c) podľa vzťahu s nimi - slečna alebo pani alebo teta.
- d) pani.

Úloha 25

Podľa pravidiel zaužívanej európskej etikety sú v spoločnosti významnejšími osobami

- a) najmladší a najstarší ľudia.
- b) najbohatší ľudia.
- c) ženy, starší a nadriadení.
- d) deti a ženy.

Zdroje:

Všeobecná deklarácia ľudských práv

Ústava Slovenskej republiky

Mienkotvorné denníky, rozhlasové a televízne vysielanie, internet

Autorka: PhDr. Dagmar Horná, PhD

Recenzent: PhDr. Viliam Dolník

Redakčná úprava: PhDr. Viliam Dolník

Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2013

Test pre krajské kolo XV. ročníka Olympiády ľudských práv – riešenia

Úloha 1

Všeobecná deklarácia ľudských práv (ďalej 'VDLP') v článku 1 stanovuje:

- a) Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovnakí v dôstojnosti a v postavení.
- b) Všetci ľudia sa rodia rovní v dôstojnosti, právach a rozume.
- c) Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní si v dôstojnosti a vo svedomí.
- d) **Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní si v dôstojnosti aj v právach.**

Úloha 2

VDLP v článku 2 hovorí: Každý je nositeľom všetkých práv a slobôd, ktoré zakotvuje táto deklarácia, bez ohľadu na

- a) **odlišnosti akéhokoľvek druhu.**
- b) geografické a politické odlišnosti.
- c) to, či je živý alebo mŕtvy.
- d) odlišnosti stanovené vládami.

Úloha 3

VDLP v článku 3 ustanovuje: Každý má právo na

- a) rovnaký život a slobodu.
- b) **život, slobodu a osobnú bezpečnosť.**
- c) rodinu, spoločnosť a štát.
- d) slobodnú lásku, šťastie a zdravie.

Úloha 4

Podľa článku 7 VDLP:

- a) Všetci sú pred zákonom slobodní.
- b) Všetci sú pred zákonom rovnakí.
- c) **Všetci sú si pred zákonom rovní.**
- d) Všetci sú si pred zákonom rovnako nerovní.

Úloha 5

Podľa VDLP má vzdelanie smerovať k

- a) plnému rozvoju ľudského jedinca sledujúceho svoje vlastné ciele.
- b) samostatnému a ničím neohraničenému rozhodovaniu sa ľudskej osobnosti vo svojich vlastných veciach.
- c) posilneniu vedomia o relatívnosti dodržiavania ľudských práv a slobôd v prostredí štátu.
- d) **plnému rozvoju ľudskej osobnosti a k posilneniu úcty k ľudským právam a základným slobodám.**

Úloha 6

Podľa Ústavy Slovenskej republiky (ďalej 'SR') Základné práva a slobody sú

- a) nespochybniteľné, nepremlčateľné a večné.
- b) neodcudziteľné, neodňateľné, neporušiteľné a nezrušiteľné.
- c) neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.
- d) neoddeliteľné, neoddiskutovateľné a globálne.

Úloha 7

V zmysle Ústavy SR nemožno nikoho pre jeho rod alebo iné postavenie

- a) poškodzovať alebo znevýhodňovať.
 - b) zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.
 - c) poškodzovať, zvýhodňovať
 - d) poškodzovať alebo zvýhodňovať.
- alebo znevýhodňovať.

Úloha 8

V Ústave SR sa uvádza, že: Každý má právo na

- a) zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.
- b) priznanie osobnej dôstojnosti, povesti a mena.
- c) vyznávanie ľudskosti, osobnej počestnosti, dobrej povesti a dôstojnej cti.
- d) udelenie ľudskej a občianskej cti, zachovanie povesti a mena počas celého života.

Úloha 9

Slovami Ústavy SR

- a) Vlastníctvo oslobodzuje.
- b) Vlastníctvo zaväzuje.
- c) Vlastníctvo zväzuje.
- d) Vlastníctvo sa zakazuje.

Úloha 10

Podľa Ústavy SR: Volebné právo

- a) je všeobsiahle, rovnaké, priamočiare alebo sprostredkované.
- b) je globálne, národné, skupinové, individuálne a vykonáva sa priamo.
- c) je pre každého rovné, rovnako povinné, priame a verejné.
- d) je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním.

Úloha 11

V Ústave SR sa uvádza, že: Predmetom referenda

- a) nemôžu byť žiadne práva a slobody, dane a obchody.
- b) nemôžu byť občianske práva a slobody, dane a hrubý domáci produkt.
- c) **nemôžu byť základné práva a slobody, dane, odvody a štátny rozpočet.**
- d) môže byť čokoľvek, kdekoľvek a kedykoľvek.

Úloha 12

Podľa Ústavy SR: Verejný ochranca práv...sa...podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri

- a) **konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy...**
- b) konaní a rozhodovaní orgánov verejnej správy...
- c) nekonaní a nečinnosti orgánov verejnej správy...
- d) nečinnosti orgánov verejnej správy...

Úloha 13

Ženy ako pracovné sily sú v SR najsilnejšie zastúpené v/vo

- a) **zdravotníctve, sociálnych službách a školstve.**
- b) vrcholovej politike, súdnictve a strednom podnikaní.
- c) podnikateľskej sfére, polícii a sociálnych službách.
- d) súkromnom sektore, miestnej politike a školstve.

Úloha 14

Dokumentárny film režiséra Jara Vojteka *Cigáni idú do volieb* je o

- a) slávnej cigánskej primáške menom Cinka Panna.
- b) Adamovi, rómskom chlapcovi z osady.
- c) **Vladovi Sendreiovi, primášovi cigánskej kapely.**
- d) dvoch hrdých a neskrotných osobnostiach, Zobarovi a Rade.

Úloha 15

Kolko žien bolo zvolených do Národnej rady SR vo voľbách roku 2012 ?

- a) 77
- b) 59
- c) **24**
- d) 11

Úloha 16

Kolko poslancov a poslankýň podporilo uzákonenie registrovaných partnerstiev v Národnej rade SR (v novembri 2012) ?

- a) 154 b) 74 c) 34 d) 14

Úloha 17

Európsky systém ochrany ľudských práv je najrozsiahlejší a považuje sa za najúčinnnejší. Zahŕňa predovšetkým

- a) Radu Európy, Európsku úniu, Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe.
b) Radu OSN pre ľudské práva, Radu Európy, Európsku úniu.
c) Európsku úniu, Organizáciu pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Radu Európy.
d) Radu Európy, Európsku úniu, Skupinu G8.

Úloha 18

Európska komisia upriamuje pozornosť Európaniek a Európanov na vybrané problematiky. Európsky rok 2012 bol zameraný na

- a) aktívne starnutie a solidaritu medzi generáciami.
b) boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.
c) rovnaké zaobchádzanie a rodovú rovnosť.
d) vzdelávanie detí a mládeže.

Úloha 19

Ktorá európska krajina drží svetové prvenstvo v počte žien, ktoré sedia v poslaneckých kreslách?

- a) Slovensko. b) Francúzsko. c) Fínsko. d) Taliansko.

Úloha 20

Nobelova cena za mier 2011 pripadla

- a) trom ženám. b) jednej mimovládnej organizácii.
c) dvom politikom. d) jednej občianskej aktivistke.

Úloha 21

Nobelovu cenu za mier dostala v roku 2012

- a) Rada Európskej únie. b) Rada Európy. c) Európska únia. d) Európska komisia.

Úloha 22

Nová smernica Európskej únie zakázala v r. 2012 používať faktor pohlavia pri určovaní

- a) poplatkov za prijímacie konanie na vysoké školy a školného.
- b) poistného v povinnom zmluvnom poistení motorových vozidiel.
- c) zastúpenia mladých ľudí vo vede a výskume.
- d) vstupu do ozbrojených síl členských krajín a vojenských misií.

Úloha 23

Pätnásťročnú Malalu Jusúfzaiovú postrelilo na jeseň 2012 radikálne hnutie Taliban za to, že obhajovala právo rovesníčok na vzdelanie. Odvážna školáčka pochádza

- a) zo Sýrie.
- b) z Palestíny.
- c) zo Saudskej Arábie.
- d) z Pakistanu.

Úloha 24

Všetky dospelé ženy oslovujeme v súlade s normami etikety

- a) podľa veku – slečna alebo pani alebo teta.
- b) podľa stavu - slečna alebo pani.
- c) podľa vzťahu s nimi - slečna alebo pani alebo teta.
- d) pani.

Úloha 25

Podľa pravidiel zaužívanej európskej etikety sú v spoločnosti významnejšími osobami

- a) najmladší a najstarší ľudia.
- b) najbohatší ľudia.
- c) ženy, starší a nadriadení.
- d) deti a ženy.

9. Prílohy

Príloha č. 1

Kritériá pre hodnotenie eseje

1. Analýza otázky

- 5 bodov - Odpoveď je analytická v celej eseji.
- 4 body - Odpoveď nie je dostatočne analytická a pokúša sa zodpovedať na úplne inú otázku.
- 3 body - Odpoveď nie je dostatočná a úplná, napr. v závere.
- 2 body - Odpoveď je len naratívna (rozprávačská, epická), ale s celkom správnymi a relevantnými informáciami.
- 1 bod - Naratívna odpoveď s časťami, ktoré mohli byť spomenuté.
- 0 bodov - Stručná a veľmi naratívna odpoveď.

2. Použitie argumentácie a dôkazov

- 5 bodov - Odpoveď je podporená výbornou argumentáciou a s použitím dôkazov.
- 4 body - Odpoveď obsahuje dobrú argumentáciu a použitie dôkazov.
- 3 body - V odpovedi sa sporadicky nachádza argumentácia, alebo dôkazy tvrdení.
- 2 body - Odpoveď sa pokúša uviesť dôkazy a argumenty, ale veľmi slabo.
- 1 bod - Tvrdenia bez udania dôvodov.
- 0 bodov - Práca obsahuje nelogické tvrdenia

3. Kompozícia a štýl

- 5 bodov - Vynikajúca kompozícia a hladký štýl v práci.
- 4 body - Dobrá kompozícia a štýl.
- 3 body - Nejasný štýl s dobrou kompozíciou, alebo nejasná kompozícia s dobrým štýlom.
- 2 body - Je možné nájsť určité prvky kompozície, napr. v závere, ale celkovo je práca nejasná.
- 1 bod - Nejasná kompozícia a štýl, ale práca je zrozumiteľná.
- 0 bodov - Nejasná kompozícia a štýl, práca nie je dobre zrozumiteľná.

4. Originálnosť myšlienok

- 5 bodov - Preukázané vynikajúce myslenie v celej práci.
- 4 body - V práci je preukázané vcelku dobré myslenie s niektorými dobrými myšlienkami.
- 3 body - Preukázanie, že autor premýšľal pri písaní eseje.
- 2 body - Vlastné myšlienky sa nachádzajú len v jednej časti, napr. v závere.
- 1 bod - V práci sa nachádzajú ideí vzťahujúce sa k problému.
- 0 bodov - Preukázané slabé premýšľanie.

5. Vedomosti

- 5 bodov - Preukázané vynikajúce vedomosti k danej téme.
- 4 body - Preukázanie dobrých vedomostí k danej téme.
- 3 body - Preukázanie dobrých vedomostí, ale chýbajú určité skutočnosti, ktoré mohli byť spomenuté.
- 2 body - Preukázanie znalosti dôležitých skutočností.
- 1 bod - Preukázanie málo vedomostí vzťahujúcich sa k téme.
- 0 bodov - Vedomosti vzťahujúce sa k téme sú veľmi slabé.

10. Fotogaléria XV. ročníka Olympiády ľudských práv

*Porota č. 2 – predsedkyňa
Prof. PhDr. Silvia Miháliková, PhD.*

*Porota č. 3 – predsedkyňa
Prof. PhDr. Ludmila Malíková, PhD.*

Porota č. 4 – predseda
Ing. Viliam Figusch, CSc.

Seminár „Ludské práva žien a rodová rovnosť“ – PhDr. Silvia Porubánová
Národný projekt: Inštitút rodovej rovnosti

*Seminár „Ľudské práva žien a rodová rovnosť“ – PhDr. Silvia Porubánová
Národný projekt: Inštitút rodovej rovnosti*

WORKSHOP

Národný projekt: Inštitút rodovej rovnosti

TÉMA

Rodovo citlivá výchova k ľudským právam

LEKTOR

Mgr. Monika Bosá, PhD.

MIESTO

Bistro - prízemie

ZAČIATOK

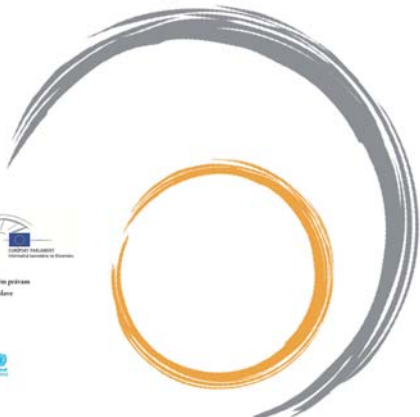
14:00

ORGANIZÁTORI

UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam
na Univerzite Komenského v Bratislave

PODLIATIE PODPŮRILI A SPOLUPRACOVALI

WORKSHOP

Informačná kancelária Európskeho parlamentu v SR

TÉMA

Európsky parlament a ľudské práva

LEKTOR

Mgr. Dionýz Hochel

MIESTO

VIII. poschodie

MALÁ KONGRESOVÁ MIESTNOSŤ

ZAČIATOK

14:00

ORGANIZÁTORI

UNESCO centrum pre výchovu k ľudským právam
na Univerzite Komenského v Bratislave

PODLIATIE PODPŮRILI A SPOLUPRACOVALI

WORKSHOP

Friedrich Ebert Stiftung, zastúpenie v SR

TÉMA

O ženách, pre ženy...bez žien?

Prečo sú ženy v politike dôležité a prečo je ich v nej stále málo

LEKTOR

Mgr. Janka Kottulová, PhD.

MIESTO

I. poschodie
SALÓNIK C

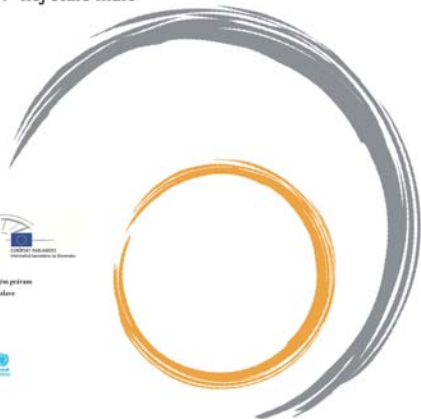
ZAČIATOK

14:00

ORGANIZÁTORI

PODJIATIE PODPORILI A SPOLUPRACOVALI

WORKSHOP

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

TÉMA

Zaži ľudské práva na vlastnej koži

LEKTORI

Mgr. Kamila Zoláková
Mgr. Miloš Ondrášik

MIESTO

Delfín Bar

ZAČIATOK

14:00

ORGANIZÁTORI

PODJIATIE PODPORILI A SPOLUPRACOVALI

WORKSHOP

TÉMA

Cestou múdrosti k rodovej rovnosti... Pod', zapoj sa, maj otázky, pýtaj sa!

LEKTORI

ALUMNI klub finalistiek a finalistov OĽP

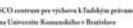
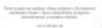
MIESTO

Velká kongresová sála

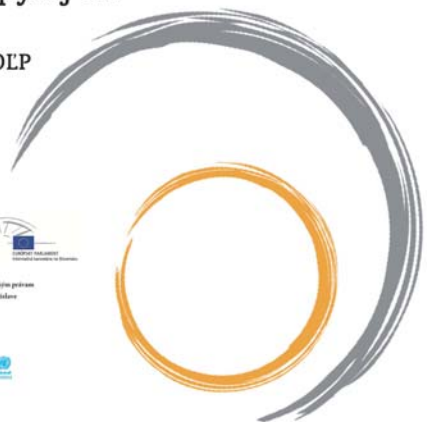
ZAČIATOK

14:00

ORGANIZÁTORI

PODĽIATIE PODPORILI A SPOLUPRACOVALI

Európsky parlament. Diskusia s poslankyňami Katarínou Neveďalovou, Annou Záborskou a poslancom Miroslavom Mikolášikom

Európsky parlament. Diskusia s poslankyňami Katarínou Neveďalovou, Annou Záborskou a poslancom Miroslavom Mikolášikom

Predstavitelia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR pri odovzdávaní cien

Predstavitelia Ministerstva školstva SR pri odovzdávaní cien

Robert Hajšel – riaditeľ IK EP
pri odovzdávaní cien

Finalisti Celoštátneho kola
Olympiády ľudských práv

Lietajte za SVETOVÉ CENY

Využite jedinečnú ponuku najlacnejších leteniek do celého sveta.
Letenky si teraz môžete objednať aj online na www.liptour.sk.

• profesionálny tím • vysokú kvalitu servisu • nízke servisné poplatky
poznávacie zájazdy/autobusové zájazdy/hotely v zahraničí/plavby/prenájom áut v SR
i v zahraničí/poistenie/autobusové lístky/vstupenky/trajekty/mládežnícke karty ISIC, ITIC,
E26/zmenárenské služby

*Cesta k nevšedným
zážitkom*

LIPTOUR

LIPTOUR cestovná kancelária, s.r.o.

Štúrova ulica 1036/32, 031 01 Liptovský Mikuláš, tel.: 044 - 55 141 40 • e-mail: liptour@liptour.sk
A. Bernoláka 1, 034 01 Ružomberok • tel.: 044 - 43 256 42 • e-mail: ruzomberok@liptour.sk

www.liptour.sk

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže je príspevková organizácia priamo riadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Pripravuje a riadi množstvo zaujímavých programov a projektov pre mladých ľudí, pracovníkov s mládežou a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku. Snaží sa o to, aby mladí ľudia poznali svoje možnosti, boli aktívni a pracovali na sebe tak, aby boli raz úspešní a uplatnili sa na trhu práce. IUVENTA vychováva mládež k ľudským právam, podporuje rozvoj dobrovoľníctva, vzdelávacie programy a tiež mladé talenty.

IUVENTA je realizátorom národných projektov v oblasti práce s mládežou KomPrax – Kompetencie pre prax a Praktik – Praktické zručnosti cez neformálne vzdelávanie v práci s mládežou, ktoré sú podporené z Európskeho sociálneho fondu. Zároveň administruje Programy finančnej podpory aktivít detí a mládeže MŠVVaŠ SR ADAM, je národnou agentúrou programu EÚ Mládež v akcii a národným partnerom európskej informačnej siete pre mládež Eurodesk.

Kontakt: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Búdková 2
SK-811 04 Bratislava 1
tel.: (421-2) 59 29 61 12
fax: (421-2) 59 29 61 23
e-mail: iuventa@iuventa.sk
web: www.iuventa.sk, www.facebook.com/iuventa

9 788080 721381 >